

ST. OLAV

Påskan 1994

Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet,
velsignet det, brøt det og gav dem. Luk 24, 30.

ST. OLAV

Innhold

3 Ikke holmgang!	<i>UKJ</i>
4 Fra "Forhallen til håpets mysterium"	<i>Charles Péguy</i>
5 Samtale med Winfrid Stinissen: Om det travle og det indre livet	<i>Liv Riiser</i>
9 På gjesteplass	<i>Jorunn Wendel</i>
10 Oppgjør med den dialektiske materialisme: En russer utbringer en skål for Gud	<i>Olav Müller sscc</i>
13 Tekster om tro	<i>Brian McNeil</i>
14 Thomas Merton (2): Vismann og verdensborger	<i>Gunnar Wicklund-Hansen</i>
20 Nytt dokument om bibeltolkning	
21 Paven om familien: Bygg kjærlighetens sivilisasjon!	
22 Katolsk redaktør i Moskva: Uten støtte er det kroken på døren!	
23 Hjelper til på sjukeheimen	<i>Fra Sunnhordland Blad</i>
24 Bønneuke til besvær	<i>Gunnel Vallquist</i>
25 Djevelen danser	<i>Geir Winje</i>
26 Om platen "Den fattige Gud"	<i>Dordi G. Skuggevik</i>
26 "Den hellige messe"- bok for barn og ungdom	<i>AMH</i>
27 ILA in memoriam	<i>Brian McNeil</i>
32 Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Du har skapt alle mennesker til i lengsel å søke deg,
så de først finner fred når de finner deg.
Gi at ingen må støtes bort, men la alle se din godhets tegn
og dine troendes vitnesbyrd, og nå frem til gleden
ved å bekjenne at du er den ene, sanne Gud
og menneskehetens far. (Fra Langfredagsliturgien)

Ikke mer holmgang!

Kan religionene, nærmere bestemt de tre monoteistiske religioner, bidra til å redde en truet menneskehet? Eller sagt på en annen måte: Kan "Abrahams barn" - jøder, muslimer og kristne - finne et felles ståsted for forsonende samtale og ditto handling i en verden preget av splittelse og hat, nasjonal og personlig egoisme, likegyldighet og handlingslammelse? For bare å nevne et knippe av samtidens synder og forsømmelser. . .

Den jevne medieforbruker tør ha et raskt nei på rede hånd. Er det ikke nettopp religiøse forestillinger og motsetninger som ligger i bunnen av grusomhetene på Balkan samt flere håndfuller andre steder i verden? Og hva med den religiøse undertrykkelsen i en rekke islamske land - med den nå fem år gamle dødsdommen mot Salman Rushdie som en slags topp på isfjellet? Og hva med IRA og Nord-Irland?

Eller muslimen i Rogaland som nylig sa han vil drepe Rushdie om han får sjansen? Og de 'utvalgte' representanter for kristendommen i TV-programmet "Holmgang" for en tid siden - et program som fokuserte på det å være muslim i dagens Norge, men som, indirekte og ved hjelp av de utvalgte, snarere bidro til å forsterke problemer og fordommer, enn til å gi ekte kristne impulser til å løse dem.

For den halvinformerte og -interesserte betrakter ter vel Abrahams mangeartede barn ute og hjemme seg mer som urostiftere enn fredsstiftere i dagens verden. Religion settes likt med religiøs fanatisme; vrengebildet blir rettsiden.

For de gode og autentiske impulser fra Abrahams barn finner vi stort sett ikke i de store presseoverskrifter og billedoppdrag. Frykt, fordommer og fiendebilder selger bedre enn møysommelige forsøk på brobygging over århundre- og årtusendype kløfter. Men slike forsøk finnes. Forsøk på felles besinnelse på det potensiale for fred og forsoning som, forskjeller til tross, finnes i jødedom, kristendom og islam: Alle tre har sterke bud som skal motvirke at noen lider ondt og blir undertrykket, altså et utgangspunkt for forpliktende felles etikk.

Det er den egentlige farsarven Abrahams barn er satt til å forvalte. Intoleransen og uforstanden har vi selv - dels av misforstått nidkjærhet, uten at det er noen unnskyldning - i historiens løp skutt til i boet.. Det tar tid å få slikt revidert vekk.

Et par eksempler på revisjon og brobygging.

- En konferanse i Jerusalem i begynnelsen av februar om "religiøst lederskap i et sekularisert samfunn" samlet fem hundre frittalende kristne og jødiske religiøse ledere fra fire kontinenter - blant dem rabbiner Irving Greenberg fra New York, kardinal Ratzinger, erkebiskop Carey av Canterbury og Jerusalems latinske patriark, palestineren Michel Sabbah. En konferanse der den vonde kristen-jødiske fortid var et tilbaketrukket stadium, og blikket var rettet fremover: Hvordan kan jødedom og kristendom, den gamle og den nye

pakt, sammen formidle til en sekularisert, etter-religiøs verden det felles Guds budskap de forvalter? Pluralisme ikke som et beklagelig faktum, men som historisk mulighet?

- Under en konferanse i Istanbul nylig understreket vel 200 høyt plasserte representanter for jødedom, kristendom og islam at deres religion forplikter til toleranse og fred. Blant deltagerne var kuriekardinal Etchegaray, patriark Bartholomaios I av Konstantinopel og den amerikanske rabbiner Arthur Schneier. "En forbrytelse som begås i religionens navn, er en forbrytelse mot religionen," var patriarkens klare tale.

- "Kun den faste som også søker å skape rettferd og fred, er velbehagelig for Gud," het det i et budskap fra en islamsk-katolsk "Vennskapsgruppe" i Paris i anledning den kristne fastetid og den islamske ramadan, som begynte henholdsvis den 12. og 16. februar.

- Og i et lengre brev (i bokform) om dialog med islam minner erkebiskopen av Milano, kardinal Carlo Martini, om at mange av muslimenes ankepunkter mot dagens vestlige kultur, deles av de kristne - som oppløsningen av familien, liberal abortpraksis, forbrukermensalitet etc. - og at man her har et viktig felles ståsted og en felles forpliktelse.

Tusen innrullerte brobyggere her, to hundre der og et positivt utspill fra en kardinal forandrer ikke verden. Men de viser at lovende ting er på gang, ting med mer fremtid i seg for en truet verden enn den religiøse holmgang vår jord har sett så mye av.

For - som den gode rabbiner Greenberg påpekte i Jerusalem: "Den beste måten å redde seg på i glatt og bratt lende, er at vi tar hverandre i hendene samtidig som hver enkelt klammer seg til de faste holdepunkter som er - da holder vi hverandre oppe, og ingen sklir ut i avgrunnen." UKJ

Brødre! Dere vet da at et lite gram gjær er nok til å gjennomsyre en hel deig! Fei da ut all gammel gjær, så dere kan bli en ny og frisk deig, og svare til hva dere er: usyret påskebrød. Vårt påskelam, Kristus, er jo ofret. Og så la oss holde høytid, ikke med den gamle surdeigen, ikke med ondskapens og lastenes gjær, men med usyret brød; i renhet og sannhet. *1 Kor 5,6b-8*

4

Den niende time var inne. Det var i landet til mitt folk Israel.
Alt var fullbrakt. Denne veldige hendelse.
Siden den sjette time hadde det vært mørke over hele jorden, like til den niende time.
Alt var fullbrakt. La oss ikke snakke mer om det.
Det gjør meg ondt.
Denne min sønns utrolige nedstigning blant menneskene.
Hos menneskene.
For det de gjorde mot ham.
De tredve år da han var tømmermann hos menneskene.
De tredve årene da han var en slags predikant hos menneskene.
En prest.
De tre dager da han var et offer hos menneskene.
Blant menneskene.
De tre netter da han var en død blant menneskene.
Blant de døde menneskene.
I alle de århundrer han har vært en hostie hos menneskene.
Alt var fullbrakt, denne utrolige hendelse
Som gjorde at jeg, Gud, fikk mine armer bundet for hele min evighet.
Denne hendelse ved hvilken min Sønn bandt mine armer.
Da han for evighet bandt min rettferds armer, og for evig løste min barmhjertighets armer.
Og da han i strid med min rettferdighet oppfant en egen rettferdighet
En kjærlighetens rettferdighet. En Håpets rettferdighet.
Alt var fullbragt.

*Fra "Forhallen til håpets mysterium" av Charles Péguy,
oversatt av Hans Aaraas (Solum 1992)*

Om det travle og det indre livet

Han gir i prinsippet ikke intervjuer, Wilfrid Stinissen. Han er kanskje Nordens mest leste oppbyggelsesforfatter, og mannen som fikk den ubetinget beste omtalen i Vårt Lands omfattende andaktsbokvurdering for en tid siden, og han beklager det ikke. Men han tilhører en kontemplativ orden og er dessuten en stillfaren mann, helst ville han forbli anonym.

Så da han fikk henvendelse fra Vårt Land om et intervju, var han fast bestemt på at han ikke ville.

- Absolut inte!

Men så ble brevet liggende noen dager, og han ombestemte seg, uten egentlig å vite hvorfor. Og nå er vi her, med blokk og blyant - "era vapen", som han sier - klar til intervju, i et lite rom i klosteret i Norraby, Skåne. Kaffe og kaker på bordet, ettermiddagshimmel som går fra gyllent til adventslilla, en flokk skyer oppmarsjert i horisonten. Wilfrid Stinissen selv vennlig til stede, han har satt av en time og gir oss nærmere to. Men tar seg ellers ikke tid til småprat.

- Vi forsøker å slå ring om vårt tilbaketrunkne liv.

Han kan virke litt tilbaketrunket selv også, nesten lukket. Munnen sammenknept, en liten nyve mel-

lom øynene, markerte trekk. Men så smiler han, og alt forandrer seg. Wilfrid Stinissen smiler med alt han har, fyller rommet og samtalen med lett munterhet og stor trygghet. Slipper han latteren løs, ler englene med.

Vi har reist hit gjennom vær som er gråere enn grått og kommet til et landskap som er flatere enn flatt. Vi har kjørt på veier som har smalnet for hver ny avkjørsel, og lagt asfalten bak oss. Nå er det bare det åpne landskapet og en og annen vinterstille bondegård å se.

Ville leve tilbaketrunket

Han kom hit i 1967. Sammen med tre ordensbrødre hadde han reist fra det tett befolkede hjemlige Belgia, for å slå seg ned et sted der det var stille og landlig, der ingenting skjedde og tida var frigjort til det han helst ville bruke den til: Bønn og meditasjon. Brødrene slo seg ned på et gammelt småbruk uten innlagt vann, levde under enkle kår og dyrket sin kjøkkenhage.

- Vi ønsket å leve et mer kontemplativt liv enn det var mulig i Belgia, der vi holdt til midt i byen, forteller han. - Meningen var å leve helt tilbaketrunket.

-Det gikk ikke helt som dere hadde tenkt?

- Folk begynte å komme. Jeg vet ikke hvordan og hvorfor, de bare kom.

- I tillegg til det begynte du å skrive, det er ikke lett å forbli anonym da?

- Skrive kan en gjøre anonymt. Det er etterpå det blir travelt.

- Tenkte du aldri på at bøkene kunne komme til å få en større leserkrets?

- Aldri! Jeg er fortsatt forbauset over at det er slik.

Det begynte med "En bok om kristen dypmeditasjon", som han utga i 1978, og som ble oversatt til norsk i 1980. Siden er det blitt et titalls mer, hvorav tre nylig er kommet på norsk: "Vandring med hvilepuls", "Evighetens øyeblikk" og "Natten er mitt lys". Han har sluttet å holde oversikt over hvor mange utgaver som er kommet eller hvor mange språk de er oversatt til, men er oppriktig glad over at de blir lest, at de betyr noe for mennesker, at det han har på hjertet, når fram. Resten, det som handler om penger, ære og makt, har han latt fare, nevner det ikke en gang.

-Hva driver deg til å skrive?

- Jeg omarbeider foredrag. Jeg arbeider under stor motstand og sliter med å få det til. Men folk begynte å spørre etter manus, så jeg tenkte det måtte være greit å gi det ut i bokform. Siden rullet det av seg selv.

- Og utviklet seg til å bli et kall?

- Etterhvert er det blitt det, ja.

- Hva tror du det kommer av at folk leser det du skriver?

- Leserne selv sier det er fordi jeg skriver om dype ting på en enkel måte, og finner ord for det de

Journalist Liv Riiser og fotograf Vegard Valde er begge tilknyttet avisen Vårt Land. De har stilt tekst og foto til fri disposisjon for St.Olav, som, i forståelse med forfatteren, har kortet noe inn på teksten. Originalen stod i Vårt Land 17/12-93.

Motstridende gudsbilder

"Er ikke kristendommen i sitt vesen fanatisk og absolutt? Noen foretrekker dette fordi fanatismen passer deres eget temperamant eller autoritære ideologi. Andre fordi de dermed kan holde kristendommen på uforpliktende avstand. Andre igjen fordi de synes at bildet av den liberale velferdsguddommen tilslører de brutale gudsbildene som tross alt finnes i Bibelen. Hvor er

guddommen som bøyer folks nakker, den nidkjære himmelherren som stimulerer gru-somheten? Hvor er den harde domsguden?

Her har kirkens folk et arbeid å gjøre for å tale troverdig om spenningen i gudstroen," noterte professor Notto R. Thelle i Aftenposten for en tid siden. For "det er jo sant at Bibelen inneholder motstridende gudsbilder, noen av dem grufulle og uut-holdelige."

Synopse på norsk

For første gang i Norge er det nå utgitt en egen oppstilling av teksten i de tre første evangeliene - et nødvendig arbeidsredskap for alle som vil skaffe seg et mest mulig presist bilde av de enkelte evangeliers profil og deres særpreg. Synopsen gjengir teksten i de tre evangeliene satt opp parallelt i hver sin spalte, den bruker Bibelselskapets oversettelse fra 1978/85 og er den første vitenskapelige synopsen til en norsk oversettelse. BIBELSELSKAPET

6

selv bærer i seg, så det er vel derfor. Kanskje også fordi jeg ikke presenterer tanker, men erfart liv. Det er mitt prinsipp at jeg ikke skal skrive om noe jeg ikke forsøker å leve.

Lytte til mennesker

Trolig er det denne tette forbindelsen mellom det som skjer i hodet og det som skjer i hjertet, mellom teori og levd liv, som gjør Stinissens bøker til den næring for sjelen som de er. Når han skriver om den indre bønnens fred og det travle livets mangfoldighet, forteller han samtidig om seg selv, deler av et langt livs erfaringer i samlivet med Gud.

Likevel kan en undre seg over at han, en katolsk munk i et bittelite kloster langt her nede på den skånske landsbygda, vet så mye om det å være menneske i dag. Ikke så rart, sier han selv, og gir en todelt forklaring:

- For det første er jeg menneske selv, og til syvende og sist er vi like. I vår glede, vår smerte, vår entusiasme og våre skuffelser har vi noe felles, uansett hvilket liv vi lever. Vi lever nok et enklere liv enn dere ute i samfunnet. Men har en ikke de store bekymringene, plager en seg med de små. Vi er ikke annerledes fordi om vi lever i kloster.

- For det andre bruker jeg meste-parten av min tid på å sitte her og lytte til mennesker som forteller om sitt liv. De kommer med sin sorg og sin lidelse, sin skam og sine nederlag, jeg kjenner meg aldeles ikke utenfor verden. Det er en storartet gave fra Gud å få vandre sammen med andre mennesker, selv om det

kan kjennes slitsomt i blant.

- Hvem kommer hit?

- Alle slags mennesker - absolutt alle slags. Katolikker og protestanter likelig fordelt, mennesker utenfor kirken som leter etter en tro og en åndelig opplevelse.

Det er kirkens store tragedie at den ikke makter å fange opp dem som leter, sier han.

- Prestene selv vet ikke mye om meditasjon og indre bønn, de mangler åndelige erfaringer. Ofte har de mindre å øse av enn de som søker dem. Mange vil til kirken. Men ofte skjelver jeg ved tanken: Hvem møter dem der de kommer? Finner de en prest som har evnen til å forstå og ikke bare svarer med dogmer og teori?

- Gjelder det den katolske kirke såvel som den lutherske?

- Det er samme fattigdom overalt. Kirken har en arv fra mystikken, det er min store sorg at den er blitt borte. Kanskje er den katolske kirke rikere på denne arven, men også vi vet for lite om dette.

- Du er opptatt av meditasjon og det indre liv. Er det fare for å bli selvopptatt og livsfjern?

- Ensidig leting etter indre erfaring kan alltid være usunn, og vi må nok erkjenne at det ligger en flukt i mye av den innadvendte bølgen vi er vitne til i dag. Alt kan misbrukes, også bønn. Den som leter etter sitt eget i stedet for å søke Gud, ender i selvopptatthet. Ekte mystikk er derimot livskraftig og utadvendt, den retter seg alltid mot virkeligheten.

Folk kom etter

- Skjer ikke et slikt engasjement

spontant, så skjer det likevel, understreker han og minner om eremittene som dro ut i ørkenen for å være alene med Gud. Det gikk med dem som med Wilfrid Stinissen og hans brødre: Folk oppsøkte dem. Og flyttet de lenger ut, kom folk etter.

- Det er som zen-buddhistene sier: Når lotusen blomstrer, kommer biene.

- Hvordan har det seg?

- De er blitt dratt av den kraften som ligger i bønn. Det er sammenheng med hvordan mennesket er laget, skapt med en dragning mot det transcendent, mot Gud. Folk er rastløse og disharmoniske fordi de lever borte fra Gud. Det mennesket som begynner å søke ham, vil utstråle harmoni - så småningom.

- Det finnes mennesker som aldri får oppleve den harmonien, selv etter et langt liv i tro og bønn til Gud.

- Det er sant, og det er smertelig. Min tro er at veien til harmoni går gjennom å akseptere lidelsen, si ja til sine sår. Jeg har møtt mennesker som eier en dyp fred, selv midt i den største lidelse. Ingen av oss er helt og fullt harmoniske, alle har vi våre sår. Det er å akseptere dem som gir oss fred. "Den dagen du sluter å jage vinden, får du känna den stryke kinden" - så har jeg hørt det sagt.

- Og for den som ingen fred finner?

- For dem skal det også komme en dag - siden - da de skal lovprise Gud for sin smerte. Ingen lidelse er forgjeves. Den som roper "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg", er et vitne om Kristi

Slaveri på containerskip

Ifølge den katolske sjømannspresten i Bremen, prelat Johannes Bieler, er forholdene ombord på mange containerskip en slags moderne form for slaveri. Det finnes fremdeles rederier som forbyr sine sjøfolk å forlate skipet det første halvåret etter påmønstring, og "massiv underbetaling", særlig av mannskap fra den såkalte tredje verden, er et kjent fenomen. Ofte snyter korrupte hyrekontorer folk for store deler

av lønnen, og for mange sjøfolk er det forbudt å kontakte fagforeninger.

I Bremen har den katolske sjømannsmisjonen bl.a. fått i stand den første "sjømannsklubb på hjul", en buss som lett kan besøke skip ved kai, og hvor sjøfolk bl.a. kan telefonere hjem, levere post og få en samtale med presten om de skulle ønske, og annen åndelig omsorg. I bussen er også et lite bibliotek.

Tiltaket har, ifølge Bieler, "fått en strålende mottagelse", pågangen er stor til bussens "tjenester". Den korte liggetiden mange containerskip har, gjør at mannskapet ofte har liten mulighet til å utrette ærender og til menneskelig kontakt; famili-esjesorg er et prioritert område for Bremens sjømannsprest på hjul. KNA

I 1967 kom Wilfrid Stinissen til Skåne fra sitt hjemlige Belgia for å slå seg ned et sted "der det var stille og landlig, der ingenting skjedde og tida var frigjort til det han helst ville bruke den til: bønn og meditasjon". Foto. Vegard Valde.

lidelse, derfor må den bære frukt.

- Slik er det fordi det ligger i Jesu natur å gjøre alt i fellesskap med andre, fortsetter han og skifter stemningsleie med et bredt smil:

- Men dette er kanskje en uluthersk tanke?

- Er det en innvending du ofte hører?

- Aldri. Og det til tross for at jeg har mange protestanter som tilhørere. Jeg kom hit til Sverige uten en tanke på økumenikk. I årenes løp har jeg fått gode venner i Den svenske Kyrkan. Og det er vokst fram i meg en brennende lengsel etter enhet.

- Er det langt til målet?

- Det er nærmere enn mange tror, spør du meg.

Det meste har vi allerede felles, minner han om: Dåpen, hele trosbekjennelsen.

- Det er mye!

Kom til sannheten, se virkeligheten, lev i nuet. Sånn omtrent kan en

Vatikanutsending kritiserer FN

I et intervju tidligere i år sa Vatikanets FN-ambassadør, erkebiskop Renato Martino, at verdensorganisasjonen trenger "å omformes" slik at den kan bli i stand til å "møte utfordringene i dagens verden". Han roste opprettelsen av et Høykommissariat for menneskerettigheter, men understreket at høykommissæren må gis tilstrekkelig autoritet så det raskt kan interverneres der menneskerettigheter krenkes.

Erkebiskop Martino bemerket også at når det gjelder familieåret, bruker FN uttrykket "familie" på en måte som er strid med katolsk tanke, f. eks. når man på FN hold taler om "familielignende grupperinger" eller "en enhet bygget på en voksen, gjensidig konsens". Kirken vil delta aktivt i familieåret ved å understreke sitt syn på familien, sa erkebiskopen.

CATHOLIC HERALD

"Arbeid for trygd" - på irsk

Et program for "meningsfylt arbeid" for arbeidsløse, utarbeidet av "Irish Conference of Major Religious Superiors", CMRS, har fått plass i det irske budsjett. Forslaget vil gi mulighet for frivillige til å utføre "offentlig og sosialt arbeid" etter gjengs timelønn; de som deltar i opplegget, kan tjene et beløp tilsvarende arbeidstrygden, samt evt. overtidsarbeid.

8

sammenfatte Wilfrid Stinissens budskap slik han formidler det i bøkene sine.

- Gud er sannhet og virkelighet, Hans tid er nå, bare ved å åpne oss for øyeblikket kan vi leve i Guds nærvær.

- *Lett for deg å si som lever i et stille kloster, går til ferdige måltider og slipper å anskaffe klær?*

Wilfrid Stinissen ler, dette spørsmålet har han fått før. Og tilbakevist. Jo, han innrømmer at det er lettere å samle seg innenfor klosterets vegger enn det er utenfor, og at livet må kjennes mer splittet for oss andre som lever "der ute" som han sier:

- Har en barn og jobb, er det ikke til å unngå at en blir splittet og stresset - om en ikke allerede er blitt en stor helgen. Og dem er det vel ikke så mange av.

Men lett er det ikke i klosteret heller, understreker han. Også der kan en planlegge for morgendagen. I begge tilfeller gjelder den samme utfordringen. Den handler om nærvær, oppmerksomhet, samling.

- *Hvor går veien?*

- Vår resept er å avsette litt tid hver dag til stillhet og meditasjon. Da går det lettere å hente seg inn i løpet av dagen.

Bønn er hvile. Det er også en av Wilfrid Stinissens stadige påminnelser:

- Bønn er avspenning, det er å sole seg i Guds varme, en stund for avspenning, for å kunne si "slipp, slipp, slipp," - til høyre og til venstre.

- *Vanskelig for en som er oppvokst i andre tradisjoner?*

- Det vanskelige for mange er å

slappe av. Derfor har jeg gitt en del praktisk hjelp i form av øvelser i boka "Evighetens øyeblikk". Hjelp til å spenne av i ulike kroppsdeler, overgi dem til Gud og puste rolig, slik at Den hellige Ånd slipper til. .

Det er frenesien som sliter oss ut, sier Stinissen. Den voldsomme, oppkavede aktiviteten som tapper oss for energi og hindrer oss i å være under Guds nådes foss. Og når han sier oss, så mener han oss, og tar seg selv med. Dette er ting som må læres og innøves hele tida, det går ikke lettere fordi om en er kontemplativ munk i en enkel kappe i et ryddig hus i Skåne.

- Ingen kan leve i nuet bestandig, det er umulig. Folk spør meg om jeg gjør det, men svaret er selvsagt nei, jeg er bare et menneske. Men jeg kan lære, selv om det går langsomt. . .

Det var advent da Liv Riiser besøkte Wilfrid Stinissen og opplevde en klosterdag sammen med ham og hans brødre. Og selv om advent ligger langt bak oss, kan det være godt å ta med seg Stinissens avsluttende adventsord på veien inn i påskemysteriet som ligger kort forut:

- I adventstida gleder vi oss til at Jesus skal komme. Men han er jo kommet! Det er jeg som må våkne av søvnen og se den store virkeligheten som finnes rundt meg, overalt: All mystisk erfaring handler om å våkne, komme til opplysning. Alle som har slike opplevelser, sier det samme: Tenk at dette har vært der hele tida, jeg har svømt i det fra dag til dag, badet i Guds kjærlighet - og så har jeg ikke sett det.

- Vi måtte vakna!

Kurs i gregoriansk sang 1994

Tønsberg: Internordisk kurs i gregoriansk sang 22. - 26. juni

Lærere: Jean Pascal Ollivry og Jaan-Eik Tulve

Henvendelser:

Anne Evtun, Øvre Smidsrødvei 10, 3120 Tønsberg, tlf. : 33 32 23 07

Frankrike: Kurs i gregoriansk sang og teori 7. -14. august i Solesmes-klosteret - for norsk gruppe.

Lærere: Kormester Dom Claire, Dom Saulnier, Jean Pascal Ollivry, Jaan-Eik Tulve.

Deltakerne bør ha noe forkunnskaper - ta f.eks. Tønsbergkurset først.

Henvendelser: Dordi Glærum Skuggevik, 6650 Surnadal, tlf.: 716 63110

I samarbeide med:

Festspillene i Vestfold, Choeur Grégorien de Paris og Amici Cantus Gregoriani Nidrosiae

Kursspråk begge kurs: engelsk

I sin budsjettale opplyste den irske finansminister at man i første omgang vil satse på 1.000 arbeidsplasser etter CMRSs modell. CMRS skal stå for utarbeidelse, oppfølging og evaluering av prosjektet sammen med representanter for Departementet for arbeid og arbeidsløse.

THE TABLET

Eneste kvinne i mannlig råd
Biskopen av Innsbrück, Reinhold Stecher, har utnevnt en gift kvinne til medlem av sitt bispedømmeråd. Det er første gang en slik utnevning skjer i Østerrike: ifølge kanon 495-502 i kirkeretten er det underforstått at medlemmer av bispedømmeråd er menn. Det nye medlemmet, Christine Höfnger, er

en 50-årig psykoterapeut med tre barn. Hun får status som "ekstraordinært" medlem av rådet, dog uten stemmerett. Ifølge bispedømmets generalvikar vil hun likevel "delta fullt og helt i rådets avgjørelser". Hun skal ha kvinne- og familieanliggender som sitt særlige arbeidsområde.

THE TABLET

På gjesteplass: Kvinner ved påsketider

9

I skrivende stund er det mye tale om kvinner: Første fredag i mars er tradisjonelt "Kvinnenes internasjonale bønnedag", og 8. mars er etterhvert blitt innarbeidet som "Kvinnedagen". I tillegg til det er kvinnelige prester - og biskoper - et stadig like aktuelt tema, og meningene om dette brukes ofte som målestokk for rettroenhet. Jeg skal la meningene om det ligge, selv om min nåværende tjeneste i Metodistkirken i Norge allikevel er et partsinnlegg. Det jeg heller vil, er å dele noen tanker med leserne om kvinners plass i pasjons- og påskedramaet. For etter påske er det godt å være kvinne.

Alle de fire evangeliene har en fylldig beskrivelse av alt det som hendte i Jerusalem i forbindelse med Jesu lidelse, død og oppstandelse. Uken fra palmesøndag til påskemorgen er så ladet av dramatik som vel knapt noen annen tidsperiode. Men i alt det vonde som skjer, finnes det allikevel lyspunkter, og de er det kvinnene som gir oss.

Evangeliene forteller om kvinner som ble stående, enten på avstand eller direkte, under Jesu kors da han døde. Tenk bare på den betagende skildringen av Jesus som salves i Betania (Matt 26,6-13). Mens Jesus var på besøk hos Simón den spedalske, kommer det til ham en kvinne med en alabastkrukke full av kostbar salve. Disiplene reagerer på sløsing da hun heller olje over Jesu hode, men selv svarer han: "Da hun helte denne salve over mitt legeme, salvet hun meg til min gravferd.

Jorunn Wendel har mange år som metodistprest bak seg - siden høsten 1992 er hun tilsynsmann for Metodistkirken i Norge, Østre distrikt.

Sannelig, jeg sier dere: Overalt i verden hvor evangeliet blir forkynt, skal også det hun gjorde, fortelles til minne om henne" (v. 12-13).

Jeg har en frimodig tanke om at det måtte være lettere å være kvinne enn mann der ved Jesu grav. Å bekjenne vennskap med Jesus kunne være farlig for en mann. Kanskje måtte han lide den samme skjebne som Jesus. Kvinnene derimot var ikke rettsansvarlige, og heller ikke kunne de trekkes inn som vitner i en rettsak. De ble ikke regnet med i datidens samfunn. Kanskje nettopp derfor var de så frimodige og aktivt med i begivenhetene dengang.

Men om ikke samfunnet regnet med kvinnene, regnet Jesus med dem. Og når kvinnene var de første til graven, var det sikkert ingen tilfeldighet. De hadde jo vært delaktige i begivenhetene hele tiden. De visste hvor Jesus var blitt gravlagt, og som skikken var, hadde de gjort i stand velluktende oljer og salver (Luk 23,55). Tro som de var mot loven, ventet de også til sabbaten var over. Men så snart det lysnet av dag den første dag i uken, dro de av gårde til gravstedet. Samtalen dreide seg om et problem - som sannelig var stort nok: "Hvem skal rulle bort steinen fra graven?" Vi som lever i ettertid, og som kjenner evangeliens beretning, vet at bekymringen var grunnløs. Steinen var borte. Men også Jesus var borte.

Evangelisten Johannes (20,11-18) forteller om Jesu møte med Maria Magdalena i hagen etter oppstandelsen. Tårevåt og forvirret tar hun ham for å være gartneren. "Si meg, hvor du har lagt ham," sa hun til Jesus. Jesus svarte

bare med navnet hennes. "Maria," sa han. Først da forstod hun hvem han var, da Jesus kalte henne ved navn. Hennes tro skapes i det øyeblikk Jesus sier navnet hennes.

Det var sikkert ingen tilfeldighet at Maria fikk være den første Jesus viser seg for etter oppstandelsen. Etter datidens regelverk kunne hun ikke være rettsvitne. Men hun kunne være Jesu vitne. Jesus visste hva han gjorde da han sendte Maria av gårde so..m det første oppstandelsesvitne. De gode nyheter og det viktige oppdraget ble først gitt til henne: Gå og fortell at Jesus lever!

Maria var lydlig. Fordi hun fortalte hva hun hadde sett og hørt, gikk budskapet videre - og nådde også vårt land. Ingen av oss var til stede dengang, hverken ved graven eller da han stod opp. For enhver av oss var det noen som formidlet troen, - troen på at det ufattelige var skjedd, - videre til oss. De var foreldre, besteforeldre, en søndagsskolelærer, speider- eller ungdomsleder. Alle har vi våre, dem vi tenker i takknemlighet på som idealer i en viktig periode i livet. Vi øyner et perspektiv bakover, med takknemlighet til så mange som var med på å forme oss. I dag er vi takknemlige for troens bevissthet, - og at det som ble sådd, fikk næring og vekstvilkår.

Kvinnene ved påsketider dengang, - også dem tenker jeg på i takknemlighet når vi igjen skal feire høytiden. I sin oppriktighet har de formidlet videre dette: Jesus har gått god for meg hos Gud. Han vedstår seg også meg og viser meg hvem jeg er. Han sier at han kan bruke meg - i sin tjeneste. Etter påske er det godt å være kvinne - .

Peking: stram religionskontroll
Den kinesiske regjering har offisielt gjen- tatt landets gjeldende bestemmelser for kirker og religiøse fellesskap. De begrenser utlendingers religiøse aktivitet, men godtar retten til privat religionsutøvelse, de forbyr utlendinger å opprette religiøse organisasjoner og drive sentre eller skoler for religiøs virksomhet samt drive proselyttisme, nyrekruttering eller utpeke religionslærere. Slikt kvalifiserer til straff, ifølge reglens

paragraf 144, uten at straffen defineres nærmere.

"Paragraf 145 er ikke mindre drakonisk," noterer *The Tablet*. "Den forbyr undergrunns 'huskirker' samt religiøs kultus på andre uautoriserte steder, setter grenser for virksomheten i kirkene ("de må ikke brukes til slikt som skader den nasjonale og etniske enhet og sosiale stabilitet") og forbyr religiøse fellesskap å motta økonomisk støtte utenfra. 'Religiøse' varer kan

bare importeres til personlig bruk, og kun så lenge de ikke truer Kinas sosiale og politiske interesser.

Understrekingen av gjeldende lovverk kommer samtidig med Kinas bestrebelser for å få status som USAs "mest-begunstigede" samarbeidspartner, samt i kjølvannet av kardinal Etcheagarays Kinabesøk - som ble tolket som en tilnærming. Etcheagaray leder Vatikanets Råd for rettferdighet og fred.

Hvorfor skrive om den dialektiske materialisme, "om ting som hører fortiden til?" spør pater *Olav Müller*, sogneprest i Kristiansund, i denne artikkelen. Svaret er at "det gjør de bare delvis. Fremdeles stønner rundt en milliard mennesker under den dialektiske materialismes åk, og hva fremtiden vil bringe, vet ingen."

Det hendte kort tid etter sammenbruddet i Øst. En russisk forretningsmann kom til Trondheim for å knytte handelsforbindelser med norske bedrifter. I Palmehaven holdt norske forretningsfolk en stor fest til gjestens ære. Bordet bugnet av god mat og sterke drikker. Talene var mange og svulstige. Det ble skålt for friheten, demokratiet, den nye æra med vennskap og utvekslinger mellom øst og vest. Den russiske gjesten sa ikke stort. Det var som satt han fordypet i egne tanker under hele middagen. Så reiste han seg og sa: "La oss utbringe en skål for Gud. For Ham vil jeg nå holde en tale". En trykkende stillhet la seg over forsamlingen av norske forretningsfolk. Var russeren gått fra vettet? Var konjakken sterkere enn vodkaen han var vant med i sitt hjemland?

For mannen fra øst var de nyvundne friheter kun symptomer på at en ensrettet og påtvunget statsfilosofi nå langt på vei var fjernet; at DEN DIALEKTISKE MATERIALISME (DIAMAT') - roten til all terror og undertrykkelse - hadde fått ulivssår; at et kvasifilosofisk system, som har som hoveddogme at Gud ikke har lov til å eksistere, nå måtte vike for sannhe-

ten om den levende Gud. "La oss skåle for Gud", sa russeren og holdt en flammende tale til Hans ære.

DEN DIALEKTISKE MATERIALISME

Hva går så den dialektiske materialisme ut på? Jeg plukker opp noen tanker fra en bok med samme tittel, skrevet av den tyske jesuittpater, Gustav A. Wetter. Det ville føre for langt i en artikkel å vise hvordan DIAMAT finner sin forlengelse i sitt ektefødte barn DEN HISTORISKE MATERIALISME. Dette skal i det følgende kun antydes.

Diamat er tømret sammen av filosofiske dogmer som ikke lar seg bevise. Grunn dogmet lyder slik :

1. ALT SOM EKISTERER ER MATERIE

Det finnes ingen immateriell idé, sjel, Gud. Sistnevnte har ikke lov til å eksistere. Man kan ved studiet av diamat få inntrykk av at Guds ikke-eksistens er et forutfattet begrep, som denne kvasifilosofien vær så god har å rette seg etter. Diamat har aldri krysset klinge med thomistisk filosofi, der den søker å bevise forstandens evne til å abstrahere åndelige idéer ut av de individuelle ting. Noe som igjen forutsetter en imma-

teriell sjel. Materien tilskrives tre attributter:

- A. Den er i alle sine stadier tilgjengelig for klar erkjennelse. Her kolliderer diamat med den moderne kvantefysikk, som viser hvor umulig det er i visse tilfeller å avgjøre om de minste bestandeler er korpuskler eller bølger.
- B. Materien er evig. Verdensaltet har aldri hatt noen begynnelse, en skaper. Diamat får her vanskeligheter med termodynamikken, som mener å kunne bevise at all energi i årmilliarders løp går over til varme, som sprer seg jevnt i hele universet. Diamats tilhengere forstår tydeligvis - som enkelte naturvitenskapsmenn i vest - at denne loven i vanlig europeisk utgave kan peke tilbake mot en skapelse og en skaper. Så unngår man denne guddommelige fallgrube ved å hevde at:
- C. Verdensaltet er uendelig i rom og avstand. Når så er tilfelle, kan energienes omforming til varme pågå uten begynnelse og slutt. Med et slikt postulat seiler diamat tilsynelatende trygt utenom en skapelsesakt og en skaper, men kommer i konflikt med Einsteins relativitetsteori, som søker å vise at universet er krumt, kuleformet - altså ikke uendelig. Et annet hoveddogme lyder slik:

2. DEN EVIGE MATERIE BEFINNER SEG I EVIG BEVEGELSE

All form for fysisk, kjemisk, organisk, samfunnsmessig forandring

Neppe pavebesøk i Kina
 Utsiktene for et pavebesøk i Kina - antydnet i en pavetale til journalister i januar i år - er ikke lenger så lyse etter at en talsmann for utenriksdepartementet i Peking nylig påpekte at før et evt. pavebesøk kan finne sted, må Vatikanet bryte den diplomatiske forbindelse med Taiwan, slutte å støtte undergrunnskirken i Kina og avstå fra innblanding i Kinas "indre anliggender".

CHRIST IN DER GEGENWART

En enestående kardinal er gått bort
 Kardinal Justinus Darmojuwono, den første indonesier som er blitt kardinal, døde den 3. februar, 79 år gammel. Ved sin evangeliske enkelhet og sitt sosiale engasjement anga han tonen for kirken i Indonesia.

Kardinalen konverterte som 18-åring fra islam etter at han med foreldrenes tillatelse hadde gått på skole hos jesuittene. Kort etter at han ble presteviet, opptok han sin far i kirken, senere også moren.

Allerede som menighetsprest grunnla han flere skoler som var åpne for alle, uansett religion, og fortsatte med dette også etter at han var blitt erkebiskop av Samarang. Han ble kardinal i 1967 og var formann i Den indonesiske bispekonferanse, men gikk av da han fylte 67 år fordi han mente yngre krefter burde overta. Han flyttet da inn i en liten leilighet sammen med en ordensbror og gjorde en stor innsats som menighetsprest.

THE TABLET

En russer utbringer en skål for gud

11

Synkende respekt for Lenin et Co. i kjølvannet av glasnost - "Til lykke med dagen, kamerat," er teksten på A. Kolossows karikatur fra 1990.

faller inn under dette postulatet. Dette dogmet om den *evige* bevegelse befrier en fra den mulighet at det kunne eksistere en førstebeveger. Men da den *evige* materie ikke lar seg bevise, blir det fusk i logikken. (Selv om materien og dens bevegelse skulle være evig, motbeviser ikke dette Guds eksistens, for det klassiske kontingentbeviset for at Gud er til, tar ikke sitt utgangspunkt i materiens begynnelse, men i

tingenes foranderlighet og avhengighet.).

3. MATERIEENS BEVEGELSE FRA KVANTITET TIL KVALITET

Den evige bevegelse skjer ved kvantitativ forandring og kvalitativ sprang. Gjennom lengre eller kortere tid skjer en kvantitativ vekst eller reduksjon i en ting. Når den kvantitative forandring har nådd en

viss grense, får tingen plutselig en ny kvalitet, får et nytt vesen med nye egenskaper. Eksempel: Ved oppdeling av stencmolekylet når man frem til stencatomet, som er kvalitativt forskjellig fra molekylet. I samfunnslæren: Overgangen fra det kapitalistiske til det sosialistiske samfunn. Kvantitativ forandring har fått navnet evolusjon. Den foregår langsomt og kontinuerlig. Kvalitativ forandring har fått navnet revolusjon. Den foregår plutselig og voldsomt. I det kapitalistiske samfunn foregikk gjennom lengre tid en kvantitativ, evolutionsnær bevegelse.

Den bestod i den stadige vekst av produksjonsmidler - maskiner - og en omsegripende proletarisering av massene. Dette skjedde over tid. Den kvalitative, revolusjonære bevegelse fra det kapitalistiske til det sosialistiske samfunn, som inntrådte ved den russiske revolusjon, foregikk plutselig og voldsomt.

Nå skulle man imidlertid anta at denne lære innebar en fare også for det kommunistiske samfunn. For hvis all samfunnsutvikling foregår etter loven om langsom evolusjon og voldsom revolusjon, må jo det nødvendigvis føre til at det kommunistiske samfunn selv en vakker dag går under i en eksplosjon, som styrter makthaverne og føder en helt ny samfunnsorden (Noe skjebnens lune vitterlig ville) Men sovjetfilosofene mente å garantere seg mot denne fare ved helt inkonsekvent å hevde at det *voldsomme* element i spranget fra kvantitet til kvalitet bare gjelder for land hvor fiendtlige klasser står overfor hverandre - ikke for det klasseløse kom-

Oppfordrer den ortodokse kirke til reformer

Den tidligere dissidenten Gleb Jakunin, som ble suspendert fra prestejeneste da han sist høst stilte som kandidat til Russlands lovgivende forsamling, oppfordrer i et åpent brev patriark Alexis II til å gjøre noe med den økende korrupsjon og politiske ekstremisme innen den ortodokse kirke.

Under en pressekonferanse sa Jakunin at selv om det tidligere sikkerhetspolitiet

ikke lenger har kontroll over kirken, har ortodokse kirkeledere ikke engang forsøkt seg på hårdt tiltrengte reformer - ikke engang på kosmetiske forandringer. Den ortodokse kirke trenger en grundig "åndelig og moralsk renselse", mener Jakunin. En forutsetning for en slik renselse er at tidligere KGB-informanter fjernes fra kirkelige embeder, og at det gis innsyn i kirkens regnskaper.

Han advarer mot økende innflytelse i den ortodokse kirke fra den "rød-brune"

(kommunistisk-fascistiske) ekstremisme. Og påpeker at mens han selv er suspendert av Den hellige synode p.g.a. sitt politiske engasjement, får mange andre ledende geistlige fortsette straffet med politiske aktiviteter, deriblant den nest øverste i det russiske hierarki, metropolit Joann av Petersburg, som, ifølge Jakunin, personifiserer de ekstreme, pro-fascistiske krefter i den ortodokse kirke. THE TABLET

12

munistiske samfunn. Her skjer nemlig all kvalitativ forandring kontinuerlig og fredelig.

Læren om de kvalitative sprang har mye for seg. Vi opplever jo daglig at tingene rundt oss vokser eller avtar i mengde, for så, på et visst stadium, plutselig å forandre sitt vesen. Men det er dogmatisk ensidig å fremsette denne lære som den eneste forklaring på tingenes bevegelse og forandring. Man overser virkårsakenes betydning for all utvikling. I det kvalitative spranget fra vann til damp trenges varme som virkårsak for at fordampningen skal kunne skje.

Man må også ha rett til å stille spørsmålsteget ved læren om at den menneskelige sjel - en finere form for materie - ble til ved et kvalitativt sprang fra den ubevisste til den bevisste materie. Mang en vestlig filosof ryster betenkt på hodet når prinsippet om de kvalitative sprang anvendes skjedesløst på all forandring - særlig når prinsippet tjener den kommunistiske ideologi.

4. MATERIENS OPPADSTIGENDE BEVEGELSE

Et fjerde trekk ved materien er dens evige bevegelse oppover mot stadig høyere fullkommenhet. Frem for alt finner vi denne progressive, oppadstigende linje i menneskehetens egen historie - fra den første primitive folkestamme, gjennom slaveri, feudalisme, kapitalisme til kommunismens seier i USSR.

I ikke-kommunistiske samfunn går utviklingen i sikksakk, d.v.s. progressivt oppover med midlertidige tilbakefall. Dette må vi ikke ta for tragisk, sa Molotov i 1947,"for

vi lever i en tid hvor alle veier fører til kommunismen" I kommunistiske land går utviklingen i rett oppadstigende linje, uten midlertidige tilbakefall. Her får vi derfor oppleve en rivende utvikling i teknikk og kultur, en stadig vekst i levestandarden, en stadig større distansering fra de tilbakeliggende kapitalistiske samfunn. All menneskelig nød vil forsvinne, alle behov vil bli tilfredstillet. Utviklingen vil fortsette i det uendelige.

Her ser vi hvordan diamat tangerer kristendommen, men med motsatt fortegn. Den opptrer som surrogatreligion, gir messianske løfter om frelse fra all nød, et "profetisk budskap om evig lykke - vel å merke på materiell basis. Djevelen har alltid opptrådt som Guds apekatt. Sammenlignet med den praktiske materialisme i vest, er den dialektiske materialisme i øst livsfarlig for det uskolerte sinn, for den naive idealist som faller for psykopatens list, som gjerne kjemper og dør for løgneren han tror på.

5. ÅRSAKEN TIL MATERIENS EVIGE BEVEGELSE

Hvordan forklarer diamat materiens bevegelse uten å anta en høyere makt som setter og holder bevegelsen i gang? Svaret ligger i materiens selvbevegelse. Den skyldes kampen mellom motsetningene som er innebygget i alle ting. I alt som eksisterer finnes motsetninger som gjensidig forutsetter og utelukker hverandre. I matematikken: positive og negative størrelser. I fysikken: elektroner som frastøter og protoner og elektroner som tiltrekker hverandre. I det kapitalistis-

ke samfunn: motsetningen mellom den eiendomsbesittende klasse og det eiendomsløse proletariat o.s.v..

Vi var nylig inne på at all utvikling foregår ved langsom kvantitativ vekst og pluselige kvalitative sprang. Men årsaken til at spranget finner sted, skyldes kampen mellom motsetningene i tingene. Når motsetningene i tingene har nådd en viss styrke, skjer det dialektiske spranget. De kjempende motsetninger går over i en høyere enhet, som bærer nye motsetninger i seg. Man benytter terminologien: tese, antitese, syntese. Anvender vi dette prinsippet på samfunnslæren, ser vi hvordan motsetningen mellom kapitalister (tese) og proletariatet (antitese) slår over i det kvalitativt nye klasseløse samfunn (syntese). Overgangen skjer historisk lovbestemt ved blodige revolusjoner. Her vil den kritiske røst i vest etterlyse de blodige dialektiske sprang også i det kommunistiske samfunn. Ingen fare, sier diamat. Hos oss hersker de fredelige motsetninger, som fremmer utviklingen i form av kritikk og selvkritikk.

I Sovjetunionen var den dialektiske og historiske materialisme påbudt statsfilosofi, som ikke tålte rivaler ved sin side. I små doser ble systemet innpodet i barnehagen. Dosene økte i grunnskolen. De viktigste timene på videregående skoler ble avsatt til undervisning i materialismen. De elever som fikk dårlige karakterer i dette faget, kom ikke videre. På universiteter og høyskoler var denne statsfilosofien plikt fag. En dårlig eksamen her sperret veien for videre studier.

I denne filosofien - som den tidli-

Om ekstremisten Sjirinovski.

"Det store flertall av dem som stemte på ekstremisten Sjirinovski, vet ikke egentlig hvem han er," sier Gleb Jakunin, ifølge *L'Actualité Religieuse dans le Monde*. "Han gjør inntrykk som 'sterk mann' i vanskelige tider, men folk har sett lite til ham og vet lite om ham. Mediene bør bidra til å åpne folks øyne. Hvis de gjør jobben sin, og forholdene i landet bedrer seg generelt, vil ikke Sjirinovski ha en sjanse ved valget om to år."

Skremmende om AIDS i Uganda

Under et besøk i London nylig kom den anglikanske biskopen av Uganda, Yona Okoth, med skremmende opplysninger om AIDS-epidemiens herjinger i hans hjemland og behovet for hjelp. Ifølge Okoth er 10 prosent av Ugandas innbyggere HIV-positive, 10.000 nye tilfeller rapporteres hver måned, og gjennomsnittlig levetid etter de første sykdomssymptomer er ca. ett år. Mer enn 400.000 barn er blitt foreldreløse som følge av sykdommen.

Ifølge Okoth har kirkene en nøkkelposisjon i kampen mot Aids, i Uganda samarbeider anglikanere og katolikker, og man kommer ikke utenom spørsmålet om kondombruk. Bakgrunnen for at Uganda er så hardt rammet, er oppløsningen av familielivet under president Amis regime, borgerkrigene, fortsatt polygami samt mangel på sprøyter på sykehusene, sa erkebiskopen. Som roste den ugandiske regjeringens initiativer i AIDS-kampen, men mente mange afrikanske ledere reagerer for langsomt. THE TABLET

gere Sovjetunionen noen ganger fant det opportunt å handle i strid med - drukner menneskeverdet. Her er det ikke plass for en åndelig sjel, fri vilje, sjelens udødelighet, tanke- og talefrihet, fagforeninger, streikerrett, Kristus og hans Kirke. Her blir toleranse latterliggjort, for diamat er en kampens filosofi, som rettferdiggjør et hvert middel som tjener partiet og "proletariatets diktatur", det være seg kriger, revolusjoner, to-skritt-frem-og - ett-skritt-tilbake-taktikken, infiltreringsaksjoner, løgnpropaganda, inful religionsfølgelse, ensrettet åndstyranni.

Om beslektede fenomener florerer også i Vesten, kan ikke være gjenstand for vårt tema i dag.

Det mest epokegjørende som skjedde i nær fortid, var ikke Berlinmurens fall og kommunismens bankerott som et sosiopolitisk system, men at en hel filosofi - selve grunnmuren i den kommunistiske ideologi - mistet sin troverdighet, med de følger at hele huset rauset sammen og åpnet for frihet; at Gorbatsjov ikke så det som et forræderi mot tidligere overbevisning å samtale med paven om bønnens makt; at Jeltsin uten blygsel tar del i en russisk ortodoks messe.

Hvorfor skrive om ting som hører fortiden til? Det gjør de bare delvis. Fortsatt stønner rundt en milliard mennesker under dialmats åk, og hva fremtiden vil bringe, vet ingen.

"Jeg vil skåle for Gud", sa den russiske gjesten på Trondheimsbesøk. Han fortjener at vi skåler tilbake.

Tekster om tro – les dem!

En sjelden gang hender det at man leser den siste side av en bok og så sier til seg selv: "Nå må jeg lese denne boken igjen - straks!" Professor Thelle har skrevet en slik bok "om søken etter Gud. Er det mulig å finne Gud som en levende virkelighet bortenfor vrengebilder og tomme ord? Kan vi i det hele tatt tale om Gud?"

"Den som søker Gud," skriver Thelle, "tvinges også til å lete etter sitt eget ansikt. Og underveis står man ansikt til ansikt med mennesker som avdekker nye sider av troens landskap, utfordrende, storslagent og vakkert."

Boken åpner for et møte mellom bibelsk vitnesbyrd om Gud og moderne menneskers søken etter mening og håp. Språket er ikke "fromt", men Thelle er ikke redd for å tale om erfaring av Gud. Han sier i forordet at han ikke ønsker noen billig "aktualisering" av de bibelske tekster han skriver om. Det

han gir oss er noe bedre. Han viser hvordan de gamle ord taler direkte til oss, hvis vi lar dem "leve og åpne seg". Det er især meditasjonen om møtet mellom Jesus og synderinnen (Luk 7,36-50) i lys av tekster fra Salomos høysang (s. 40-46) som vekker ønsket i leseren om at Thelle hadde skrevet en mye lengre bok.

Anmelderen i ST. OLAV kalte Thelles tidligere bok "Hvem kan stoppe vinden?" "en vidunderlig bok". Det samme kan sies om "Ditt ansikt søker jeg". Boken viser at ekte kristen spiritualitet ikke tilhører bare én konfesjon. I tillegg er den skrevet med en stilistisk *sjarm* som dessverre er mangelvare i teologiske bøker. Les den!

Brian McNeil c.r.v.

Notto R. Thelle
DITT ANSIKT SØKER JEG
Tekster om tro
Oriens forlag, 1993.

Notto Thelle, professor i teologi ved Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo, arbeidet i årene 1969-85 i Japan. Hans forrige bok, "Hvem kan stoppe vinden? Vandringer i grenseland mellom Øst og Vest" (1991), forteller om hans møte med Østens religioner.

Muslimsk-katolsk dialog

Paven og enkelte jødiske ledere er de som klarest har talt de bosniske muslimers sak, sa Jordans kronprins, Al-Hassan Bin Talal, under et muslimsk-kristent kollokvium om "Religion og nasjonalisme" i Amman tidligere i år, arrangert i fellesskap av Jordans Kongelige Akademi for forskning om islamsk sivilisasjon og Det pavelige råd for interreligiøs dialog, det fjerde i en serie møter som begynte i Windsor i 1989.

Det var stor enighet under konferansen

om at en ekskluderende nasjonalisme som krenker menneskerettigheter, er forkastelig. Dr. Ian Linden fra Catholic Institute for Foreign Relations, London, mente graden av innsats for de fattige var en brukbar målestokk å anvende på nasjonalistiske bevegelser. Og Jordans høyesterettsjustitiarius kom med en sterk appell om "å få slutt på at uskyldig blod ofres på den blinde fanatismes alter". Neste kollokvium finner sted i 1995.

THE TABLET

Om lærerkreftene ved presteseminarer Vatikanets Kongregasjon for teologisk utdanning, som ledes av kardinal Pio Laghi, har kommet med omfattende retningslinjer for utvalg og utdanning av lærerkrefter til presteseminarene, nærmere bestemt seminarledere, åndelige veiledere, professorer etc.

Til de nødvendige egenskaper for alle

I første del av artikkelen fulgte vi Thomas Merton gjennom de første klosterårene fra 1941 til 1956 - for ham personlig en innstrammingsperiode. Fra den stammer hans største boklige suksesser: Han ble i brede kretser kjent som den mangesidige, men målrettede munk, som kunne gi folk flest en innføring i hvordan de burde leve et indre kristent liv.

For mange ble han et symbol på munken som formidlet evige katolske verdier til moderne mennesker. Det han forkynte, ble oppfattet av leserne som strengt tradisjonelle verdier i en ny innpakning, og dermed nådde han frem både til de konservative og til de mer progressive deler av Kirken.

Rastløs og underveis

Men vi har forstått hvor rastløs han var, til tross for at han tilsynelatende hadde tilpasset seg det lukkede, stabile klosterlivet. Dagbøkene, stressymptomene, drømmene om å velge en enda strengere livsform som munk - alt tyder på at han hele tiden er på reise, underveis mot noe ukjent. Det er mange brå kast i hans bøker: Han hopper uten overgang fra det ene paradoks til det andre, og det er ikke langt mellom hyllest til klosterstillheten og byks ut i voldsom, urolig atferd.

Gradvis gikk det opp for ham at han nok aldri ville bli den selvutsluttende, plikttoppfyllende ordensbror som han hadde lagt opp til å bli i sine tidligste bøker. Han hadde prøvd å virkeliggjøre en trappistisk fromhetstype med rot i gammel tradisjon, innenfor det han oppfattet som en nødvendig streng og autoritær kirke, men samtidig lå det fremdeles i ham en trang til frodig, nærmest verdslig livsutfoldelse. Denne trangten var lenge blitt undertrykket, men i den livskrisen han gjennomlevde midt i 1950-årene, kom denne under-

liggende holdningen opp til overflaten igjen, og resultatet ble en helt ny Thomas Merton. Han hadde lenge vært litt av en gåte for seg selv og sine nærmeste. Nå ble han også en gåte for store deler av sin tidligere leserkrets, men samtidig vant han en stor ny leserkrets blant mennesker med andre interesser og annen bakgrunn.

Selvbiografien fra 1948, *The Seven Storey Mountain*, endte med at hans verdslige liv ble fullstendig forkastet og overvunnet av det sakrale liv i klosteret. Han fortsetter å være fysisk og psykisk bundet til klosteret Gethsemani i Kentucky, men hans tanker og interesser kjenner etter 1956 ingen grenser. Klosterdisiplinen er der fremdeles, men samtidig gir han plass for et fullstendig anarki av ulike interesser og engasjementer. Munken i det lukkede kontemplative klosteret deltar plutselig i nærmest alt som skjer i hans samtid. Han forteller et sted at munken i klosteret fikk høre om atombombene over Japan i 1945 først et år senere! De levde altså helt utenfor den brutale politiske verden. Dette er ikke lenger noe ideal for ham, og han gjør sitt beste for å ta igjen det forsømte når det gjelder deltakelse i samtidens aktuelle problemsituasjoner.

Det er noe i ham som ubønhørlig driver ham til å forsøke å forsonne alle motsetninger, både de i ham selv og motsetningene i verden. Merton prøver etter hvert å forsonne vest med øst, både

teologisk, politisk og i livsstil, å forsonne mennesker med hverandre i en global fredsbevegelse, å bringe de ulike kirkesamfunn inn i en felles økumenisk utvikling. Han påtar seg sikkert for mye, men det er helt i pakt med hans urolige sinn.

Han blir på denne måten et slags symbol på det sammensatte menneske i vårt århundre: på den ene side en streng munk innenfor et nøye regulert fellesskap, og på den annen side en slags villmann som styrter inn i allverdens konflikt-områder for å gjøre sin innsats der. Det sakrale og det verdslige i en uløselig knute som syder av liv og energi. Et ytterst dynamisk menneske på en stadig mer omfattende ferd gjennom livet.

Han ønsket å nå mange mennesker gjennom sitt forfatterskap. Det var et indre behov hos ham, nesten et tvangsmessig behov. Gjennom bøkene fikk han den kontakt med mennesker som han ofte savnet i det alminnelige samvær. Men han støter nok også lesere bort ved ofte å gå til paradoksale ytterligheter, og ved å uttale seg om politiske emner på en ensidig og ikke alltid holdbar måte. Samtidig ønsket han så inderlig et dyper Gudsforhold, men manglet ofte tid til en slik nødvendig fordypelse. Dette ble en evigvarende konflikt, som tæret sterkt på ham.

Men omfanget av hans interesser kan ta pusten fra noen og hver. Han skriver om fredsbevegelser, borgerrettigheter, Den hellige Skrift, åndelig veiledning, verdenslitteraturen, orientalsk filosofi, ørkenfedrene, Gandhi, den kinesiske filosofen Chuang-tzu, helgenen Bernhard av Clairvaux og filosofen Albert Camus. Fra hans hånd stammer en lang rekke diktsamlinger, dagbøker, teologiske verk, romaner og dramaer, - det meste av god kvalitet, uten å høre til århundrets litterære toppklasse, men ikke så langt unna heller. Ved siden av dette fyller han helt

Metodistpris til katolsk prest

Metodistenes Verdensfredspris er tildelt en katolsk prest, pater Elias Chacour, en palestiner med israelsk statsborgerskap. Pater Chacour er bōsatt i Galilea. Han har fått prisen for sin modige og kreative innsats for å skape fred og forståelse mellom israelere og palestinere, melder *Catholic Herald*. Og *L'Actualité Religieuse dans le Monde* forteller at det er første gang at denne prisen, som ble innstiftet i 1977, går

til en katolikk, og at både Anwar Sadat, Jimmy Carter og Mikhail Gorbatsjov er tidligere prisvinnere.

En annonse nylig i *Herder Korrespondenz* viser at Chacour er aktuell på det tyske bokmarkedet med boken "Auch das Land gehört uns" (Verlag Josef Knecht), med undertittelen "en israeltittisk palestiner kjemper for fred og rettferdighet".

som skal virke som lærere og oppdragere for fremtidige prester hører, ifølge dokumentet: "trosånd", pastoralt sinnelag, fellesskapsånd, menneskelig modenhet og psykologisk likevekt, "uforfalsket og moden evne til kjærlighet", evne til å lytte, til dialog og til kommunikasjon samt "positiv og kritisk oppmerksomhet overfor den moderne kultur". HERDER KORRESPONDENZ

annen del av et rikt liv

15

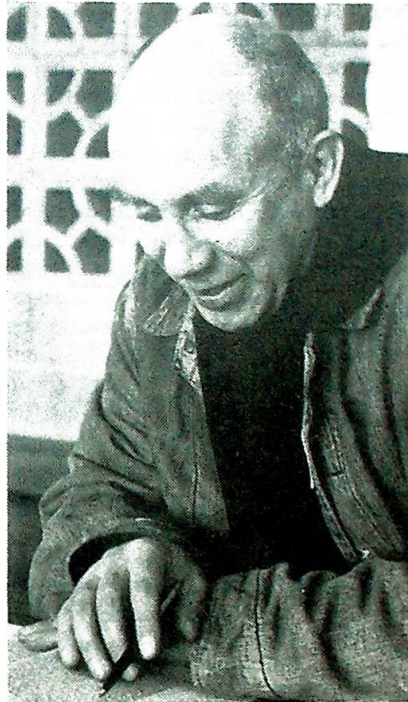
til 1965 mirakuløst sine plikter som novisemester for en stor skare unge og håpefulle trappister, og lever stort sett som en vanlig munk i klosteret, til tross for at han til tider formelig blir beleiret av besøkende som absolutt ville snakke med ham. Hvordan han maktet alt dette, er et mysterium for andre med mer normal menneskelig kapasitet.

Nye typer bøker

La oss se litt på noen typiske Mertonbøker fra denne perioden. I 1958 kom "Thoughts in Solitude", som handler om ydmykhet, men en ydmykhet som består i å leve ut det beste i oss selv. Her er noen smakebiter: "En ydmykhet som dypfryser vårt vesen og hindrer all sunn aktivitet, er ikke ydmykhet i det hele tatt, men en skjult form for stolthet". "Vi må ikke forkaste noe som er vårt eget, ikke noe som vi er. Vi må innse og tilstå at alt er vårt, og at alt er godt: godt i sin positive helhet ved at det kommer fra Gud; godt ved sine mangler, siden vår hjelpeløshet og vår moralske elendighet tiltrekker Guds barmhjertighet overfor oss." I en slik bok gir han seg tid til å formulere tanker som virkelig når frem til hans medmennesker.

I det praktiske klosterlivet på denne tiden klager han stadig i dagbøker over korttenkte bemerkninger han slipper fra seg, og som han etterpå angrer. Han har ikke lett for å opprettholde kontakt med sine medbrødre ansikt til ansikt. De fleste setter stor pris på ham, men kan nok ha praktiske problemer med alltid å godta hans væremåte. Men klossetheten og komplikasjonene bunnar mye i at han er redd for å bli avvist i personlige forhold. Denne redselen stammer nok helt fra barndommen, og han er selv inne på at hans mor var streng og av natur nærmest fysisk avvissende overfor sitt eget barn.

På samme tid har han en korrespon-

Thomas Merton, "streng munk innenfor et nøye regulert fellesskap", men også "en slags villmann som styrter inn i allverdens konflikt-områder for å gjøre sin innsats der."

danse gående med den russiske Nobelprisvinneren Boris Pasternak som er inne i en krise, menneskelig og politisk. Brevene er bevart og viser en menneskelig nærhet og forståelse som få mennesker kan make å mobilisere overfor en fremmed i et fjert land.

I 1959 skrev han ferdig boken "The Inner Experience" (den indre erfaring) som handler nettopp om den erfaring vi kan gjøre i det kontemplative liv. Den foreligger bare som et ikke-publisert manuskript, men store deler er utgitt indirekte i form av fyldige sitater i amerikanske doktoravhandlinger. Innholdet i manuskriptene kaster lys over Mertons utvikling som "moden"

klosterbror. Innledningen til det kontemplative liv er etter hans mening å bli klar over det "falske selvet" som vi må kvitte oss med. Dette har jo alltid vært et sentralt punkt for Merton, kanskje i litt for sterk grad knyttet til hans eget identitetsproblem som menneske. I 1960 utgir han en egen bok om dette, "The New Man" som handler om overgangen fra det "gamle menneske" med det falske selvet til "det nye menneske" i Guds bilde, mennesket som har funnet sitt riktige jeg i og ved det riktige Gudsforhold.

I det upubliserte verket "The Inner Experience" er dette emnet bare innledningen til den indre erfaring. Det vesentlige punktet her er å prøve å samle seg til en helhet, - gjenvinne en naturlig personlig enhet som er gått tapt. Overvinne oppdelingene og splittelsene i oss selv og bli koordinert til en enkel helhet. Da vil vi ha oppnådd en frihet til bare å være, - bli våken og mottagelig for den hemmelige dynamikken i kristenlivet. En slik personlig helhet unndrar seg håndfaste definisjoner og karakteristikker. Det nytter heller ikke å gi bestemte karakteristikker av Gud i dette forholdet. Merton er helt tydelig en kontemplativ mystiker som går en indre vei preget av mørke og manglende ytre holdepunkter, der også Gud i lange perioder blir oppfattet som mørke, et mysterium vi ikke kan sette noen merkelapper på.

Ved først å bli klar over seg selv, kan mennesket bli klar over Gud. Det er ledetråden i Mertons indre erfaring. Gud vil åpenbare seg som den som bor i menneskets innerste, og dette innerste selvet er i virkeligheten det fullkomne Gudsbildet som blir utviklet i oss når vi nærmer oss sannheten. Ut fra det ser vi verden og tingene slik de virkelig er, og i en fullstendig frihet og ubundet- het. Når den kontemplative søker ensomhet, er det ikke for å unnsnippe fra virkeligheten, men for å se tingene

Sett konsilet ut i livet!

Wiens tidligere erkebiskop, kardinal König, har oppfordret til "virkeligjøring" av Det 2. Vatikankonsil. "Når man ikke kjenner konsiltekstene og beskjefriger seg med dem, kan man ikke snakke om en virkelig 'resepsjon', en mottagelse, av konsilet," sa König i forbindelse med at han nylig ble utnevnt til æresdoktor ved fakultetet for katolsk teologi ved universitetet i München.

Det er "en langvarig prosess å tilegne seg" konsilets resultater slik at de blir en del av det kirkelige liv, understreket kardinalen. Som mente at den optimistiske oppbruddsstemming konsilet bragte med seg, nå er borte: For den unge generasjon, er de store kirkelige hendelser på 60-tallet allerede historie. RM

Nei til dødsstraff

Gino Conchetti, kjent og frittalende konservativ teolog, har kommet med en klar for-dømmelse av dødsstraff. I en nyutkommen bok skriver Conchetti at dødsstraff er "en barbarisk handling" som både er teologisk og juridisk absurd.

Den nye verdenskatekismen for den katolske kirke inneholder intet nei til dødsstraff, men sier et betinget ja under visse omstendigheter. CATHOLIC HERALD

16

som de er, og akseptere dem slik de er.

Etter syndefallet er det altså menneskets oppgave å forsøke å komme tilbake til paradiset, å gjenvinne en tapt identitet. Dette er mulig ved deltakelse i Jesu Kristi død og oppstandelse. Vår deltakelse består i en åndelig død, der vårt ytre selv blir ødelagt, og i en åndelig oppstandelse, der vårt indre selv oppstår fra de døde ved troen og begynner å leve igjen i Kristus.

Merton skriver at "det er den kontemplatives oppgave å opprettholde sansen og forståelsen for begrepet synd i verden, og nære i seg selv en sans for personlig ansvarlighet overfor Gud, og en personlig uavhengighet i forhold til den kollektive uansvarlighet." Dette er klart profetiske ord. Mangelen på ekte syndsbevissthet blir stadig mer et grunnleggende problem i Kirken i dag. De troendes plikt til å ta avstand fra andres kollektive uansvarlighet begynner også å bli en hovedoppgave for oss kristne. Vår ansvarlighet overfor Gud krever spesielle holdninger og konkret handling fra vår side.

For munken Merton stod det klart at de kristne bare kan oppfylle sin plikt i verden hvis de har et visst minimum av indre liv i seg, - et Gudgitt grunnlag som de kan handle ut fra. Men det teknologiske samfunn som dominerer oss, og som holder verden i en tilstand av stadig endring, med nedbrytning av de tradisjonelle verdier, står for Merton som den store fienden. Guds nærvær er det ikke lett å fornemme under slike forhold. Vårt indre liv vil derfor ofte bestå i å godta Guds tilsynelatende fravær, godta følelsen av tomhet. Gud kan klart være til stede i den tomhet og intethet som synes å sluke oss.

Thomas Merton dveler lenge ved mulighetene for å trekke legfolk inn i de kontemplative klostrenes virkeområde, og antyder mange muligheter som senere er satt ut i livet ulike steder i verden.

Nye interessefelter

Fra 1956 tar Merton opp mengder av interessefelter som han hittil hadde holdt seg borte fra, men som nå for alvor meldte seg som områder han måtte orientere seg på. Verden i hele sin bredde veltet inn over ham, og han slukte det hele med enestående appetitt. Moderne litteratur sugde han begjærlig inn, og kvitterte for mottagelsen ved tallrike artikler i internasjonale tidsskrifter. Han konsentrerte seg her om forfattere som tok opp eksistensielle, og særlig religiøse emner. Han fikk etter hvert et stort nettverk av mennesker verden over som han korresponderte med, og det er lett å forstå at nettopp brevskrivning var et område som særlig egnet seg for Mertons lynne og stil. Hans brev til andre kunstnere er kanskje hans beste. Der følte han den dybeste tilknytningen. Brevene hans utgis i våre dager i store samlebind.

Farligere for Mertons liv som munk var at han engasjerte seg i konkrete samfunnsbevegelser, og særlig i fredsbevegelsene i USA. Hans mor hadde vært en fanatisk pasifist under Den første verdenskrig, så der hadde han en familietradisjon å opprettholde. Det er vel ikke umulig å forestille seg at han her fant en tilknytning til den mor som så tidlig døde, og som han ellers ikke hadde hatt den riktige kontakt med. Den mest kjente fredsboken er en lang meditasjon over atombomben i Hiroshima, skrevet i 1961. Den heter "The Original Child Bomb" (den originale barnebomben). Slike titler gjorde nok hans lesere noe usikre på i hvilken retning forfatteren beveget seg.

Han engasjerte seg ellers åpenlyst på aksjonistenes side i enkelte meget omtalte protestaksjoner, og som belønning for det fikk han et generelt skriveforbud om slike emner fra trappistorde-nens øverste foresatte. Dette omgikk han delvis ved å publisere i form av

foreløpige stensiler som fikk stor spredning, uten å være offisielle bøker. Med andre ord: undergrunnslitteratur, slik vi kjenner fenomenet fra Øst-Europa under kommuniststyrene. Helt enkelt var det nok ikke å få dette til uten å føle en konflikt med lydighetsløftet overfor de foresatte. Denne konflikten gjorde ikke livet lettere for den allerede svært kontroversielle munken.

Men Mertons tanker om krig og fred fortoner seg i dag som ganske alminnelige og lite oppsiktsvekkende. Han var i pakt med utviklingen i Kirken, bare litt i forkant av den, mens f. eks. hans svært militante motstander kardinal Spellman fra New York i dag avgjort blir oppfattet som et fossil fra en fjern fortid.

Den "modne" Thomas Merton (ble han egentlig helt moden noen gang, eller bare gjennomløp han en rekke foryngelsesprosesser?) tok også opp helt nye interesser når det gjaldt struktur og innhold i det indre liv. Han søkte tilbake i tiden til ørkenfedrene i Egypt, og utgav en bok som heter "The Wisdom of the Desert" (Ørkenens visdom). Den inneholder mye paradoksalt, muntert og overraskende religiøst stoff, hentet fra et miljø preget av mennesker som levde et liv på kanten av samfunnet. De så tilværelsen fra en annen synsvinkel og var et nødvendig korrektiv til det normale felleskapet i datidens kultur. Slik oppfatter Merton munkens rolle i vårt samfunn: det marginale, lekende menneske som ved sin spesielle livsførsel alltid vil stille spørsmål ved det teknokratiske samfunn. Det frie, uavhengige menneske som skal skape livgivende uro i det tunge og ufrie teknologiske funksjons-samfunnet.

Merton søker i andre bøker mot andre kulturer, som han mener kan ha noe mer av den kontemplative holdning i seg. Han mener å finne ting av interesse i Det fjerne østens Zen-medi-

Brasil: Urbefolkningsrettigheter trues

Katolske menneskerettighetsforkjempere i Brasil har protestert mot en ny pressekampanje som truer borgerrettighetene for landets urbefolkning. Ifølge CHR, Catholic Institute for Foreign Relations, (London), formidles det feilaktig og forvridd informasjon om utstrekningen av de innfødtes områder ved Amazonas: Det hevdes bl.a. at de innfødte krever grensene for sine områ-

der utvidet i takt med nye mineralfunn i områdene.

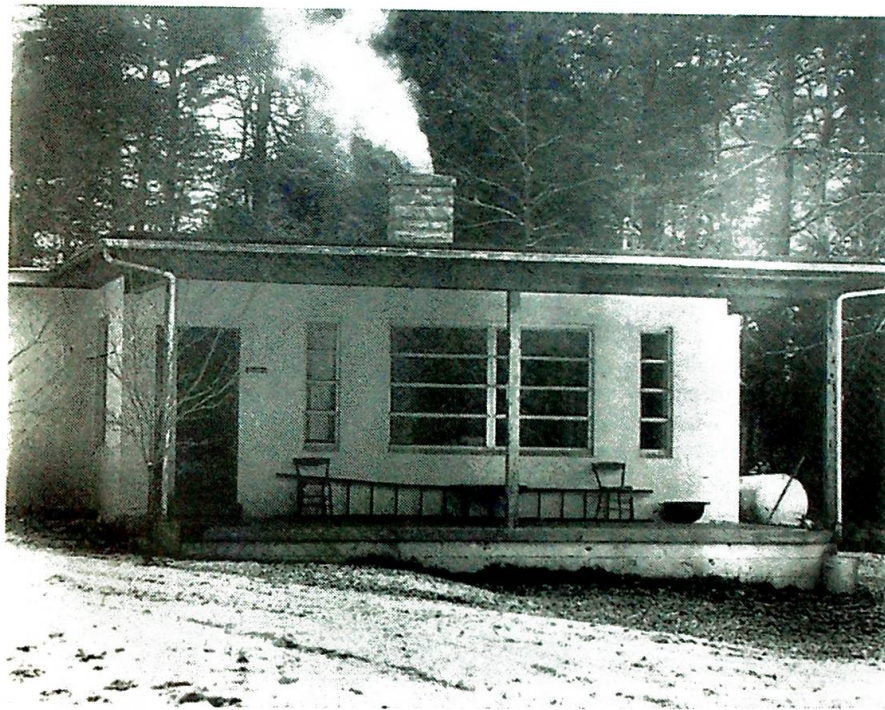
"Det tok Yanomani-indianerne 20 års hard innsats å få sine territorialkrav anerkjent," noterer Francis McDonagh fra CHR, "og Brasils urbefolkninger utsettes fortsatt for en vel iscenesatt kampanje med det mål å utrydde dem."

CATHOLIC HERALD

Patre på platetoppen!

En CD med gregoriansk sang ved 35 benediktinermunker i klosteret Santo Domingo de Silos, et kloster fra 1000-tallet i nærheten av Burgos i det nordlige Spania, har hittil solgt over 300.000 eksemplarer, til en bruttov verdi på over 4,5 millioner engelske pund, noterer catholic Herald. Patrene er så absolutt på den spanske platetoppen: Deres "Canto gregoriano" står for den største CD-suksess hittil i landet.

17

I 1964 flyttet Merton inn i en liten hytte i skogen nær klosteret Gethsemani. Drømmen om å bli eneboer hadde han hatt i mange år, og lengselen etter et slikt liv ble stadig sterkere etterhvert som det rent praktisk ble vanskeligere for ham å kombinere all den nye virksomheten med fellesslivet innenfor klostermurene.

han kaller "The Way of Chuang Tzu" (Chuang Tzus vei). Den er litt av en perle, full av visdom og paradokser.

I selvbiografien fra 1948 er Merton på ingen måte økumenisk innstilt. Andre kirkesamfunn interesserer ham lite, - blir referert til på en nærmest hånlig måte, og han har vel knapt noe forhold til ikke-katolske retninger. Tidlig i 1960-årene endrer han fullstendig sin holdning. Han knytter mange økumeniske kontakter, og det går så langt at han får tildelt en slags primitiv brakke ute i skogen ved klosteret, der han kan møte delegasjoner fra andre kirkesamfunn mer uforstyrret enn i klosterbygningene. Også her er han tidlig ute. Gjennombruddet for katolske økumeniske holdninger kom offisielt i Kirken først i 1963, ved Det annet Vatikanconsils dekret om økumenikk.

Mertons personlige situasjon

Hvor står forfatteren i praksis midt i all denne forrykende, fullstendig grense-sprengende litterære og personlige virksomheten? Midt i all travelheten lever han fremdeles som trappistmunk i Gethsemani og prøver å følge dagsorden og regler på beste vis. Men det er jo ikke noen enkel oppgave for en som forlenget har overskredet alle grenser for normal aktivitet i et kloster.

I 1965 kommer det en slags dagbok, bygget på notater fra 1956 og utover, som tydelig røper hva slags dilemmaer han var kommet opp i. Han kaller den "Conjectures of a Guilty Bystander" (en skyldig tilskuers formodninger). Denne formen for dagbok er langt mer utadvent enn forgjengeren fra 1953: "The Sign of Jonas". Den handler faktisk om det meste av det som skjer i samtiden, sett gjennom Mertons briller, og på samme tid får han med seg megetsigende trekk fra klosterlivet. Han er munken som føler ansvar for det som skjer i verden, men ikke makter å følge tingene opp i sin skjermede

tasjon, som er oppstått innen buddhismen, men som har en ganske klar karakter av å være en selvstendig metode til indre fordypelse. For Merton er den sentrale første fasen ved indre fordypelse at vi skal få et realistisk syn på oss selv. Det er også poengtet ved Zen-meditasjonen. Kristendommen er overveiende verbal, uttrykker seg i ord, mens Zen er ikke-verbal. De to kan til en viss grad utfylle hverandre her. Kristendom har sitt utspring i en åpenbaring, mens Zen er ren erfaring. Den kristne må likevel nå frem til en erfaring av åpenbaringen i sitt eget liv, så skillet i type av erkjennelse er ikke absolutt.

I boken "Zen and the Birds of Appetite" (Zen og Appetittfuglene) fra 1961 fører Merton disse to tradisjonene sammen som en slags dialog mellom ørkenfedrene og zen-mestrene, og dette følges opp på et litt annet grunnlag i "Mystics and Zen Masters" i 1967. Han er avgjort en av pionerene på dette området, og hans innsats har fått store ringvirkninger i de senere tiår. Typer av Zen-meditasjon har funnet sin plass i mange klostre, på godt og vondt.

Merton finner også berikelse, åndelig, lyrisk og satirisk, i kinesisk taoisme, og han foretar 1965 en meget personlig oversettelse av utdrag av en kinesisk taoistisk filosofers arbeider, som

Jødiske kvinner ved klagemuren

En gruppe jødiske kvinner i bedekapper og med toraruller var nylig samlet til bønn ved klagemuren i Jerusalem, og trosset derved et forbud fra den øverste rettsinstans. En representant for religionsministeriet sier kvinnenes handlemåte viser ringeakt for rettsvesenet og krenker jødernes religiøse følelser, og at kvinnene vil bli satt under tiltale.

Man har tidligere med makt hindret medlemmer av gruppen "Kvinner ved kla-

gemuren" i å forrette gudstjenester ved klagemuren. Ifølge tradisjonell jødisk praksis er offentlig bønn forbeholdt menn, likeledes fremsigelse av bønner og tekster fra toraen. Kvinner tillates kun passiv deltakelse i gudstjenester, og da adskilt fra menn. Retten har nå uttrykkelig bekreftet denne praksis og forbudt kvinner ved klagemuren å lese fra toraen, bære bønnekapper og synge høyt; kvinner har ingen rett til å føre kampen for religiøs likestilling på dette helige sted. CHRIST IN DER GEGENWART.

Frykter utryddelse

Ifølge biskopen av Banja Luka, Franjo Komarica, befinner katolikkene i Bosnia-Hercegovina seg på "randen av utryddelse" og trenger sårt til hjelp og støtte. Ved sin handlemåte har det internasjonale samfunn godkjent den sterkeste rett, og nå sitter man med hendene i fanget mens katolikkene i landet blir utryddet, sa biskopen under et besøk i Tyskland i begynnelsen av mars. Det er første gang siden krigen brøt ut at han har kunnet forlate sitt hjemland.

18

del av tilværelsen. Boken er meget interessant og lesverdig, men appellerer nok ikke til de samme brede leserkretsene som "The Sign of Jonas".

Det er vel tilfelle med de fleste av Mertons bøker i den senere fasen av hans liv. De når frem til bestemte, ofte svært skiftende lesergrupper, men dekker ikke den såkalte alminnelige katolikks behov. Slik blir det vel når forfattere utvikler seg, og forlater den brede, allmenne plattformen for å søke sannheten på det som mange oppfatter som sidelinjer.

Drømmen om å bli eneboer har Merton hatt i mange år, og lengselen etter et slikt liv blir bare sterkere og sterkere etter hvert som det rent praktisk blir vanskeligere for ham å kombinere all den nye virksomheten med felleslivet innenfor klostermurene. Så får vi en endeløs tautrekning mellom ham og abbeden om muligheten for å bli eneboer i nær tilknytning til klosteret. Abbeden forsøker å hindre dette og påberoper seg klosterregelen, som nok har munkenes fellesliv som det normale. Merton påpeker en rekke unntak som er gjort gjennom tidene, men det tar mange år før han endelig får sitt ønske igjennom. Først i slutten av 1964 kan han endelig flytte inn i en temmelig primitiv hytte ute i skogen nær klosteret. Han gleder seg som et barn over dette. Ordningen er på mange måter upraktisk, men likevel etter den nye eneboerens smak. Han er endelig for seg selv, men likevel fremdeles et medlem av klosterfamilien.

Tre år senere annonserer abbeden at han går av, etter 19 år som leder av klosteret Gethsemani. Han går av, - for å bli eneboer! Den underlige og gjensidig oppsplitende tautrekningen mellom to personer ender med at de begge hopper ut av felleslivet og trekker seg tilbake til hver sin eneboerhytte.

I sine yngre år skrev Merton at det kontemplative klosterlivet var en vei til

Stuen i Thomas Mertons eneboerhytte. Foto fra John Howard Griffins bok "Thomas Merton - The Hermitage Years", Burns & Oates, 1993.

å leve lykkelig som kristen. I sine ikke publiserte dagbøker er han mindre optimistisk i så måte. Han skriver i 1960-årene at den indre vei på mange måter er en langdryg ørkenvandring, med få oaser og få virkelige tilfredsstillende. Likevel er det en vei det er verd å prøve å gå. For ham var lengselen etter et konsentrert indre liv en slags motor som drev ham gjennom alle mulige foretak og gav hans livsløp en mening. Men som noe spesielt lykkelig menneske virker han ikke, i alle fall ikke i den delen av livet vi behandler her.

Merton søker en indre vei, men har i praksis lite tid og anledning til å gå den. Det er på mange måter hans egen skyld. Han påtar seg altfor mye, sprer seg i en grad som få mennesker ville finne på å gjøre. Det skaper indre kon-

flikter hos ham, gjør ham stresset. Stresssymptomer viser seg i en rekke psykosomatiske lidelser han pådrar seg, og som i sin tur nødvendiggjør hyppige sykehusopphold. Et menneske med en slik livsstil har neppe anlegg for rolig og avklart lykkefølelse.

Det ligger også noe uoppfylt i hans vanskeligheter med nære forhold til andre mennesker, og særlig til kvinner. Han har før klostertiden hatt overfladiske og lite tilfredsstillende forhold til kvinner, men aldri opplevd gjensidig kjærlighet mellom to mennesker. For ham er dette et savn han aldri helt kommer over. Han forelsker seg i en sykesøster under et av de tallrike sykehusoppholdene (en forelskelse som visstnok var gjensidig), men innser det håpløse i å bryte med klosterlivet for hennes skyld. Han var Thomas Merton,

I begynnelsen av krigen var muslimene de som led mest, men "nå er ofrene blitt forfølgere av de svakeste", sa biskop Komarica. Han understreket at de katolske biskopene i Kroatia og Bosnia-Hercegovina hele tiden har tatt til orde for fredelig sameksistens mellom alle nasjonalitetene i området. Allerede for to år siden oppfordret biskopen vestlige ledere til å anerkjenne Bosnia-Hercegovina og advarte mot faren for en oppdeling av landet. RM

Katolsk radiomenighet

For første gang er en katolsk menighet, St. Olav i Oslo, plukket ut som radiomenighet. Det betyr at det blir flere høgmesser fra St. Olav domkirke i året som kommer.

- Å være på lufta mange ganger fra samme menighet skaper en fortrolighet med situasjonen både for prest, organist og menighet, og dette kommer lytterne til gode i form av bedre og mer inkluderende gudstjenester, sier Håkon Dahl i Livssynsredak-

sjonen, som er ansvarlig for radiogudstjenestene.

- I tillegg til de faste menighetene vil søndagsredaksjonen i Norgeskanalen også bringe gudstjenester fra de forskjellige kanter av landet, både fra Den norske kirke og fra de forskjellige frikirkene. Vi legger vekt på bredden i gudstjenestebildet, for det er et blomstrende mangfold som spiller seg ut i norske kirker, sier Dahl.

PROGRAMBLADET

munk, - det var hans oppgave og skjebne, og den oppgaven måtte han fullføre.

Så fortsetter han i sin eneboertilværelse å stå midt i en hektisk tilværelse med stadig produksjon av litterære verk. Han utgir blant annet en merkelig diktsamling, "The Geography of Lograire"(Lograires geografi) som sammenfatter hans eget og foreldrenes liv i hele samtidens mangfold av strukturer, i alle verdenshjørner.

Lyrisk, og særlig såkalt vanskelig lyrikk, finner vel ikke de helt store lesertall, men her er i alle fall virkelig noe å bite i for dem som liker rebuser med spennende innhold. Hele verdens mangfoldighet blir trukket inn i denne munkens ferd mot sannheten om ham selv og sannheten i den kristne åpenbaring. Hans oppgave som kontemplativ munk er å gjenspeile hele virkeligheten og gi den mening. En av hans bøker heter megetsigende nok "Raids on the Unspeakeable" (Tokter mot det utsigelige). Han opplever med stor interesse nyorienteringen i Kirken i forbindelse med Det annet Vatikankonsil, men reagerer mot tendenser til forflatning og undervurdering av det kontemplative liv.

Sluttakkorden

I 1967 kommer det altså en ny abbed i Gethsemani, en av Mertons elever. Han

gir sin lærer anledning til å delta i en konferanse i Bangkok i Thailand, som har problemer i det moderne munkevesen som emne. Høsten 1968 drar Merton ut på sin store reise i Asia, som er dokumentert i hans dagboksnotater, utgitt som boken "The Asian Journal of Thomas Merton" (Thomas Mertons asiatiske dagbok). Han suger inn alle inntrykk underveis, knytter mange kontakter og opplever lyse og mørke sider ved livet i Østen. Det virker som om han prøver å finne en helhet, en avklaring i det indre liv, som han tidligere ikke helt har nådd frem til. Glimtvis gjør han tydeligvis det. Så holder han åpningsforedraget på kongressen i Bangkok, og går deretter opp på hotellrommet for å ta en dusj. En defekt vifte i baderommet gir ham så et dødelig elektrisk støt.

Et amerikansk bombe-fly (av den typen Merton iherdig har protestert mot) tar ham med tilbake til USA som returlast fra Vietnam. Han blir begravet på klosteret Gethsemanis kirkegård i vinterlig regnvær. Sorgen over en brå død ble raskt avløst av en felles glede hos de fremmøtte over å ha kjent et så rikt menneske. Merton levde fremdeles i dem, og kom til å leve videre i sine bøker. Alle de som var til stede sier at det var den muntreste og mest festpregede begravelse de noensinne har vært med på. Gunnar Wicklund-Hansen

Wilfrid Stinissen på Menighetsfakultetet

Den 8. februar inviterte Verbum Forlag og Menighetsfakultetet i Oslo til møte med Wilfrid Stinissen om emnet sjelesorg: "Menighetsfest for Østlandet" het det i en av annonsene for møtet.

Blant de mange reaksjoner på møtet merket vi oss særlig følgende i spalten "meningsforum" i Vårt Land: "Møtet med karmelittermunkern Wilfrid Stinissen i begynnelsen av februar på Chateau Neuf og Menighetsfakultetet, hører til de stevnemøter som sitter spikret i hukommelsen," skriver Georg E. Johnson. "Jeg tenker ikke på at Chateau Neuf var helt full. Heller ikke at det på den etterfølgende kirkekaffen ikke har vært så mange mennesker på MF siden huset ble innviet.

Det som satte tankene i sving var følgende: Her møtte representanter for mange kristne kirkesamfunn. Det som forenet dem, var lengselen etter en ny spiritualitet. Langt mer overraskende var det at høyre og venstre side i norsk kirkeliv her fant en plass hvor det var verd å møtes. Men det mest overraskende for en universitetsteolog var å registrere at det var MF som sto som vert. Det stemmer ikke med det tradisjonelle bilde folk flest har av den institusjonen.

Årsaken ligger i den felles lengsel etter en ny spiritualitet. Wilfrid Stinissen har her utvilsomt vært en stor inspirasjon. Men som rektor sa i sin takketale: Hans språk må oversettes til norsk kirkelig virkelighet. Jeg vil føye til: Det innebærer et godt stykke teologisk arbeid. Stevnet møtet stadfestet grunnleggende teologisk erfaring. Det er først i møte med andre du blir tvunget til å tenke gjennom hva du selv står for. Derfor en stor takk til MF for en fin dag," avslutter Georg E. Johnson.

La Bosnia-Hercegovina leve!

"La Bosnia-Hercegovina leve!" bønnfaller den katolske biskopen i det bosniske bispedømmet Banja Luka - i Tyskland nylig for å appellere til de mennesker i det demokratiske Vesten som fremdeles holder menneskeverd og -rett høyt; appellere på vegne av alle dem i hans hjemland som er fratatt sine rettigheter, som han sa. Han krevde særlig beskyttelse for minoritetenes rett til liv og et hjem - de som nekter slik beskyttelse, må tvinges.

Men biskop Komarica gikk mot voldsbruk for å løse konfliktene i sitt hjemland. Krigen kalte han "unødvendig", "påtvungent" befolkningen av hensynsløse politikere uten tanke for folkeviljen. Fredelig sameksistens mellom katolikker, ortodokse og muslimer i landet, slik det var før krigen, er mulig, mente han. Og oppfordret mediene til å berette sannferdig om krigen og tilstandene i landet, som et pressmiddel for "ansvarlig politiikk". KNA

Religiøs likegyldighet i Uruguay

De katolske biskoper i Uruguay påpekte nylig den skremmende grad av religiøs likegyldighet som hersker i landet, som også har høye skilsmisse- og aborttall, men lave tall for kirkelige ektevielser. Halvparten av befolkningen tilhører den katolske kirke, tre prosent er evangeliske kristne og to prosent jøder. Mer enn en tredjedel av befolkningen regnes som "sekularisert" og tilhører ikke noe religiøst fellesskap.

CHRIST IN DER GEGENWART

Sputnik eller Beethoven

"Selv om vi alle lever ulike liv, er vi alle like mye verdt. Enten man liker Sputnik eller Beethoven," hevder billedkunstneren Jacob Weidemann. Som understreker at "det aller viktigste er å være seg selv. Det er viktigere enn begavelse. Barn er seg selv. De er ikke ødelagt av viten og erfaring."

Noen vet alt, men det er også alt de vet. Instinktet betyr mer enn det som læres. Det ville være forferdelig om vi alle var like begavet. Hadde det vært to Mozart'er, ville jeg ikke vært interessert i musikken hans."

VERDENS GANG

20

Nytt dokument: Om katolsk bibeltolkning

"Studiet av Bibelen er, for å si det med Det 2. Vatikankonsil, som igjen hadde lånt fra pave Leo XIII, selve teologiens sjel. Det er et studium uten ende fordi hver tid på nytt må søke å forstå de hellige bøker på sin måte," heter det i et nytt dokument fra Den pavelige bibelkommissjon. Dokumentet, som har tittelen "Bibeltolkning i kirken", ble fremlagt for paven i fjor vår, men først offentliggjort i slutten av november. I en tale i forbindelse med fremleggelsen den 23. april i fjor, sa paven bl.a. at et karakteristisk trekk ved dokumentet er "den åpne ånd som ligger bak det hele, og han roste "balansen og moderasjonen" i selve teksten.

Dokumentet selv minner om hvor viktig den historisk-kritiske metode har vært og er for studiet av Bibelen, men understreker også at katolske eksegeter "først når målet for sitt virke når de har forklart hva teksten betyr i egenskap av Guds ord til verden i dag". Videre presenteres en oversikt over forskjellige måter å nærme seg Bibelen på. Et kapittel tar opp karakteristiske sider ved katolsk bibeltolkning, et annet er viet bibeltolkningen i kirkens liv, og et tredje tar for seg hermeneutiske spørsmål.

Ingen 'særkatolsk' metode

Bibelkommissjonen noterer at "katolsk tolkning ikke gjør krav på å ha noen særegen metode", men at "det som karakteriserer katolsk bibeleksegese, er at den bevisst plasserer seg innen kirkens levende tradisjon der trofasthet mot den åpenbaring Bibelen inneholder, er det sentrale".

Det noteres at den historisk-kritiske metode er uhyre viktig fordi den har ført til at vi nå har "langt mer nøyaktig innsikt både i hvilken hensikt Bibelens forskjellige forfattere og utgivere hadde, og i det budskap de gav sine første lesere". Men denne metoden må ikke bli stående alene, og "det står katolske eksegeter fritt å gjøre bruk av de ulike vitenskapelige metoder og tilnæringsmåter som gjør det mulig å forstå tekstenes mening ut fra den språklige, litterære, sosiologiske, religiøse og historiske sammenheng". Viktig i denne forbindelse er det også "å studere kildebruk og ta hensyn til den enkelte forfatters personlighet". Det noteres også at "katolsk eksegete bidrar aktivt til å utvikle nye metoder og fremme forskning".

Ingen tolkning uten 'pre-forståelse'

Kommisjonen peker på at "både Bibelen selv og dens tolkningshistorie viser behovet for hermeneutikk - det vil si for en tolkning som går ut fra og henvender seg til dagens verden". Men "moderne hermeneutikk har påvist (-) at det er umulig å tolke en tekst uten en

viss 'pre-forståelse', en forutforståelse av en eller annen sort, (-) og all pre-forståelse innebærer visse farer". Spørsmålet for enhver ekseget blir derfor "hvilken hermeneutisk teori gir det beste grep på de dype realiteter Bibelen handler om, og som skal formidles på en meningsfylt måte til dagens mennesker?"

Dokumentet tar for seg sterke og svakere sider ved den måte Bibelen blir brukt på innen bl.a. frigjørings-teologi, feministisk forskning og fundamentalistiske retninger.

Fundamentalismens fare

Når det gjelder fundamentalismen, minner Bibelkommissjonen om at denne "bokstavelige lesemåte", som "noe naivt" ser bort fra tekstenes "historiske røtter og utvikling", har sitt utgangspunkt i Reformasjonstidens ønske om "trofasthet mot den bokstavelige mening". Selve uttrykket "fundamentalistisk" knytter direkte an til Den amerikanske bibelkongress i Niagara, N.Y., i 1895, der "konservative protestantiske eksegeter formulerte 'fundamentalismens fem punkter': skriftens verbale ufeilbarlighet, Jesu guddom, jomfrufødselen, den stedfortredende soning og legemets oppstandelse ved Jesu gjenkomst". Bibelkommissjonen noterer at fundamentalismen "har rett når den insisterer på Bibelens guddommelige inspirasjon og Guds ords ufeilbarlighet og andre bibelske sannheter formulert i de fem fundamentale punkter", men "måten disse sannheter presenteres på, bunner i en ideologi som ikke er bibelsk, uansett hva talsmennene for denne til-

Det ligger i genene!

"Genvitenskapen antages p.t. at kunne løse ethvert problem og avsløre enhver hemmelighet," skriver kulturredaktør Bjørn Bredal i den danske avisen Politiken. "AIDS, barnløshet, depression: det ligger i generne, løsningen er like om hjørnet. Vi skal bare lige have identificeret det rigtige gen..."

Dürer talte om melankoli, Luther om forvirrelsen, Sartre om kvalme. De skulle bare allesammen have vidst, at det hele hadde en genetisk forklaring. Og lige straks har vi identificeret forklaringen... Filosofien, kunstene, religionene - alle har de dog det til felles, at de fortæller os: "Sorrige og glæde, de vandrer tilhobe." Videnskapen, ikke minst den ny og moder-

ne bio-medicin, tror på løsninger - sorrig bliver afskaffet, når vi identifiserer genet. Men man kan ikke helbredes for at være menneske. Den sykdom kan kun lindres. Tror man noget andet, sådan som genspecialistene gør, er det en sykdom i sig selv... Som biomedicinen altså tilbyr helbredelse for."

næringsmåten sier (-) den påtvinger, som eneste lærekilde for kristen tro og frelse, en lese måte som avviser enhver form for spørsmål og kritisk forskning". Fundamentalismen er farlig bl.a. fordi den "utilsiktet blander sammen den guddommelige substans i det bibelske budskap og det som faktisk utgjør bibeltekstenes menneskelige begrensning".

Dokumentet advarer mot "tendensiøse tolkninger, som i stedet for å være lydhøre overfor teksten, utnytter den i eget begrenset ærend". Og det sies klart fra at man "spesielt må unngå å bruke visse tekster i Det nye testamentet på en slik måte at de kan utløse eller forsterke uheldige holdninger til det jødiske folk".

Blant andre emner dokumentet tar opp, finner vi forholdet mellom eksegese og andre teologiske felter, bibelstudienes rolle for økumenikken og Bibelens rolle i liturgien og i 'lectio divina'.

(Sitatene er oversatt fra "Origins" (6. jan.-94), som utgis av Catholic News Service, Washington D.C.)

Paven om familien: Bygg kjærlighetens sivilisasjon!

I anledning av FNs familieår har pave Johannes Paul II sendt ut et 100-siders "brev om familien", stilet til alle katolikker og offentliggjort i Roma 22. februar.

Ektefellene er Guds medarbeidere
Paven bruker jeg-formen i innledningen til brevet og viser flere steder i teksten til sine egne erfaringer som sjelesørger. Den meditative tenkemåten og mange av formuleringene synes å vise at det er paven personlig som har ført pennen. Den store betydning paven tilskriver familien, begrunnes i troen selv. "Det guddommelige mysterium at ordet ble kjød, er nært knyttet til familien," skriver paven. Når nytt liv unnges, er ektefellene Guds medarbeidere.

Et nøkkelord for vellykket familieliv er, ifølge paven, "kjærlighetens sivilisasjon" - den skal omfatte hele samfunnet, men familien er dens "sentrum og hjerte". Kjærligheten, sier apostelen Paulus, "er langmodig og mild" og "tåler alt", og en slik kjærlighet er motstykket til den egoisme og snevre nyttetenkning som vinner stadig mer terreng. Vi står overfor en nytelsens sivilisasjon med klart ødeleggende tendenser, noterer paven. Kjærligheten binder ektefellene sammen i "et grunnleggende fellesskap" som "føres videre gjennom barna". Barn er en gave, og ektefellene må være åpne for denne gaven; kjærlighetsakten og videregivelse av livet må ikke skilles ad. Nettopp derfor

innebærer kjærlighetsakten et særlig ansvar. Brevet bekrefter forbudet mot abort og bruk av kunstig prevensjon. Det nye mennesket som unnges, er "fra begynnelsen av skapt i Guds bilde" og er "villet av Ham for sin egen skyld (-) det gjelder alle, også kronisk syke og psykisk utviklingshemmede". Det er verd å merke seg at paven i sin argumentasjon ikke, som i tidligere læreuttalelser, påberoper seg naturretten, men henviser til "menneskelig erfaring".

Mangt truer familien

Paven kaller samliv mellom homoseksuelle "en alvorlig trussel mot familiens og samfunnets fremtid", og advarer mot å anerkjenne slikt samliv på linje med ekteskap. Han noterer også at "mennesket ikke er lik det bildet reklamen og moderne massemedier tegner av det".

Han kommer gjentatte ganger inn på alt det som gjør det vanskelig å virkeliggjøre familieidealene, og nevner bl.a. både plassmangel, som gjør at generasjonene ikke kan bo sammen og støtte hverandre, og den "begrepsforvirring" som ofte snur opp ned på både kjærligheten og friheten. Han noterer at "arbeidsløsheten er i dag en av de alvorligste truslene mot familielivet og gir stor grunn til bekymring i alle samfunn". Den elendighet mange familier lever under, er dramatisk, skriver paven, og man må arbeide utrettelig for å finne modige løsninger og veier ut av uføret. Kvinners arbeid i familiesammenheng må anerkjennes og oppværes.

Pavens familiebreve er et mottrekk mot "utbredte og feilaktige synspunkter", skrevet for å oppmuntre familiene til å stå sammen og til å holde fast ved troens sannheter. (Kilder: Frankfurter Allgemeine, International Herald Tribune) ●

Verdenskatesimen - forsoning mellom evangelium og tora

Kan jøder og kristne godta hverandre uten i gi opp selve kjernen i sin egen religion? Spørsmålet ble stilt av kardinal Joseph Ratzinger, leder for Troskongregasjonen, i en tale under en fire-dagers jødisk-kristen konferanse i Jerusalem i begynnelsen av februar om temaet "Religiøst lederskap i et sekularisert samfunn".

Er det noe i vår tro som kristne eller jøder som tvinger oss til å være intolerante

mot hverandre, var et annet av Ratzingers spørsmål til forsamlingen på vel 1000. Han understreket hvor viktig forholdet mellom jøder og kristne er i dag, og viste bl.a. til at "bortenfor all historisk og strengt teologisk diskusjon", påligger det begge parter et klart ansvar som forkjempere for fred i dagens verden.

Ratzinger understreket særlig det forsonende syn på forholdet mellom jøder og kristne som kommer til uttrykk i den katolske kirkes nye katekisme. I den forbindelse

tok han avstand fra et Jesus-syn som reduserer ham til "en liberal reformator" som kjempet mot en stivnet legalisme eller mot "religiøst tilslørt mannsdominans". Et slikt syn, "som slett ikke er uvanlig, misforstår fullstendig selve konflikten i Det nye testamentet og gjør urett både mot Jesus og mot Israel", og undergraver Kristi forsoningsverk.

22 Katolsk redaktør i Moskva: Uten støtte er det kroken på

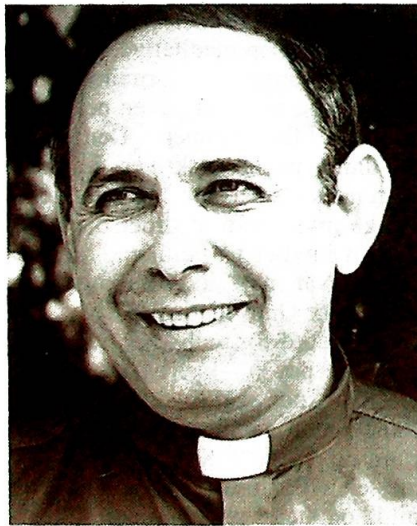
"Det var høsten 1990 jeg begynte å leke med tanken om å utgi et katolsk tidsskrift, og på vårparten 1990 kom det første beskjedne nummer av *Istina i Zhizn*, Sannhet og liv, - den spede begynnelse til det katolske informasjons- og kommunikasjonsarbeidet jeg så for meg i kjølvannet av det politiske og religiøse tøværet. I dag er bladets opplag 5000 og stigende, og vi har fått vårt senter som har fullt av oppgaver. Men de stadig vanskeligere økonomiske forholdene i Russland gjør at vi snart må innstille virksomheten om vi ikke får ytterligere hjelp utenfra," skriver dominikanerpater og redaktør Alexander Khmel'nitsky i et brev til St.Olavs redaktør fra Moskva. (Vi traff hverandre på Den internasjonale katolske pressunions kongress høsten 1992, nærmere bestemt på flyplassen kort før vi skulle hjem.)

Han forteller at senteret, som også forsøker å dra i gang bokproduksjon av liturgiske og kateketiske tekster, har fått støtte bl.a. fra Den amerikanske bispekonferanse, men inflasjon etc. gjør at innen penger utenfra når Moskva, er de langt mindre verd enn da de ble bevilget.

"Nå selger vi vårt blad med tap," skriver fr. Khmel'nitsky. "Produksjonen koster oss ca. 1 dollar pr. eks., dvs. ca. 1300 rubler, men vi selger det for rundt 150 rubler - en høyere pris ville være uoverkommelig for de fleste av vår kunder. Sånn sett kunne vi nesten like gjerne gi det bort, men det er imot våre prinsipper."

"Det ville være bittert å måtte innstille bladet nå," skriver fr. Khmel'nitsky. "*Istina i Zhizn* er det

eneste katolske tidsskriftet for russisktalende katolikker ikke bare i selve Russland, men også i Bielorussia, Ukraina, Kasakstan etc. - en tredjedel av våre abonnenter befinner seg faktisk i Ukraina og Bielorussia, sistnevnte sted er de økonomiske forholdene letnet noe i det siste. Og brev til redaksjonen viser at mange setter pris på bladet. De mest overraskende brevene er kommet i det siste - fra folk i fangeleirer! Vi får de rene takksigelser fra folk som ser det som et Guds under at de har fått bladet i hende! 'Det er som vann for en som tørst-

Alexander Chmel'nitsky, redaktør for Russland eneste katolske blad, har en interessant fortid: I 1979 møttte han for første gang en kristen, og året etter ble han selv døpt. Han gjennomgikk en livskrise, sluttet i sin statlige stilling og drog til Polen for å studere katolsk teologi. Han ble presteviet i 1989 og er nå en av de tre-fire dominikanere som bor i Moskva.

Foto: Pehr Thorell

ter, etter én måned hadde vi lest det i filler,' het det i et av brevene. Nå forsøker vi å dra i gang en slags fengselsmisjon - vi får så mange spørsmål. Og vi får også små tegn på en viss interesse fra ortodoks hold."

Fr. Khmel'nitsky forteller videre at Informasjonssenteret har utarbeidet den første bønneboken på "godt russisk - hittil har vi bare hatt dårlige oversettelser av utenlandske tekster", - den er klar til trykking, "men også her mangler vi penger. Og vi har planer om et halvtimes radioprogram om religion og religiøse verdier i det russiske samfunn, det første i sitt slag i russisk radio. De eksisterende programmer av religiøs karakter, og det finnes en del, er konfesjonelle og satser på evangelisering, men vår tanke er å favne hele spekteret av Russlands tradisjonelle konfesjoner: ortodoksi, protestantisme, katolisisme, islam og jødedom. Hensikten er ikke først og fremst 'å preke religion', men å vise at alle religionene har en viktig rolle å spille i den store omformingen som finner sted i dagens Russland. Hovedbudskapet skal være at de ulike religioner kan og må arbeide sammen for å styrke samfunnet - at de ikke må splitte folk, men sammen fremme de verdier som er grunnleggende og uunnværlige for landets sosiale og økonomiske 'gjenfødelse': toleranse, respekt for menneskets verdighet og frihet, personlig integritet, innsatsvilje etc."

"Jeg ville sette pris på om du ville gjøre St.Olavs lesere oppmerksom på hva vi driver med, og hva vi sliter med," avslutter fr.

Mottrekk mot "kulturell aggresjon"

Ayatollah Ali Khamenei, "fører for den islamske republikk Iran", har utnevnt en av sine nærmeste medarbeidere til ny leder for landets statlige kringkasting og TV som en ytterligere mobilisering mot Vestens "kulturelle aggresjon". Den nye lederen er minister for islamsk kultur. Samtidig er rådet som skal overvåke programarbeidet for radio og TV, avskaffet.

"Fører" Khamenei legger opp til "et direkte samarbeid mellom TV og koransko-

lene", og krever bl.a. at "fordervet musikk og musikk som ikke har tilknytning til islamsk identitet" ikke lenger skal ut i eteren.

Den tidligere kringkastings- og TV-sjef, som er bror til landets president Rafsandjani, har 12 år bak seg som medieleder, men er i den senere tid blitt kritisert for å være i utakt med "islamsk ånd".

LE MONDE

Kardinal Ratzinger slo til lyd for en profetisk måte å lese loven på, og hevdet at forholdet mellom loven og evangeliet, er et spørsmål om forsoning og om åpning av loven ved Jesus: "I Det nye testamentet finner vi ikke to virkninger av korset - en fordømmende og en frelsende - men kun én virkning som er frelsende og forsonende."

ORIGINS

døren!

23

Khmelnitsky, "og om noen skulle se seg i stand til å støtte oss økonomisk, ville jeg være dem evig takknemlig. Rask hjelp, vil være dobbelt hjelp, *Istina i Zhizns* midler rekker kun for et par måneder, er jeg redd. Gaver kan sendes via adressen nedenfor, som sender dem videre pr. sikker kurerpost:

Fr. Alexander Khmelnsky
"Life and Truth"
c/o POST INTERNATIONAL,
Inc.
Brinker Consultants
Reiftragerweg 19
14129 Berlin
Tyskland

Hjelper til på sjukeheimen - og held orden i kapellet

Nylig hadde avisen *Sunnhordland* en artikkel som på nytt minner oss om den trofaste gjerning våre ordenssøstre utfører rundt om i landet: Det var franciskussøster Brita som ble omtalt for sin innsats blant gamle og pleietrengende i Stord kommune. Vi sakser fra artikkelen:

Ho er opprinneleg frå Nederland, "men eg er norsk", forsikrar søster Brita. Som kom til Noreg for vel 40 år sidan. Ho har budd fleire stader: i Bergen, Stavanger, Haugesund og Arendal. For snart ti år sidan kom ho til Stord. Då var det tre nonner knytt til Den Hellige Ånds kapell på Ådland.

"Eg måtte sjølv sagt ha noko å gjera på dersom eg skulle bu her, så eg var rundt på ulike stader og spurte om folk trengde hjelp. Eg er utdanna førskulelærer, men det var ikkje stort å gjera. Eg fekk lov til å hjelpa til på Stord sjukeheim tre gonger i veka. Og det på friviljug basis. Eg tykkjer det er eit givande arbeid."

Søster Brita si oppgåve er å akti-

visera dei gamle. "Det er viktig for dei å ha noko å gjera på, slik at dei ikkje visnar heilt bort. . ." Ein kan sjå på ho at ho er engasjert i arbeidet med dei gamle: "Dei har slikt humør," segjer ho, "så eg føler eg gjer nytte for meg. Det er ei god kjensle." Og pensjonærene kjenner seg trygge saman med søster Brita, dei gamle merker roen og tryggleiken ho ber med seg.

Kva gjer ho ellers, når ho ikkje arbeider med dei gamle og sjuke? "Eg held orden i kapellet og tek meg av førebuingane til gudstenestene som me har nokre gonger i månaden," segjer søster Brita, som kan fortelja at på Stord er det omlag 25 personar som møter opp til gudsteneste i det katolske kapellet.

"Eg fekk lov til å hjelpa til på Stord sjukeheim tre gonger i veka..." . Foto: Svanhild Grov, Bladet *Sunnhordland*.

Et nettverk med vaktposter mot "mullah-kratiet"!

"Vi må heve røsten for å støtte Rushdie og minne verden om at de forfattere, kunstnere, journalister og tenkere som befinner seg i Iran, daglig er underlagt religiøs sensur, og at tallet på iranere som er henrettet for såkalt 'blasfemi' ikke er ubetydelig," skriver Ali Farassati i et brev til avisen *Le Monde* i anledning femårsdagen for ayatollah Khomeinis "fatwa" mot forfatteren Salman Rushdie. Farassati er eksil-iraner,

journalist og forsker ved universitet i Paris.

"Man bør også fokusere på den strid som er pågår mellom progressive og fanatiske muslimer," skriver Farassati.

"Dersom vi tolerer den systematiske krenkelse av menneskerettighetene i Iran, oppmuntrer det til eksport av den terrorisme og frihetskrenkelse som hersker i den iranske republikk. Vesten og de moderate arabiske land fører en strutsepolitikk i håp om at 'mullah-paranoiaen' skal ødelegges

ved selvantennelse... Det er på tide å etablere et nettverk av vaktposter mot 'mullah-kratiet'. Det vil holde med en embargo mot iransk olje og med å avbryte de diplomatiske forbindelser med Teheran samt stoppe iveren hos de store leverandører... Og det er på tide å vise den samme fasthet til beste for de forfattere og forleggere som trues på livet, og til beste for ytringsfriheten," skriver Farassati.

Dette skrives i Bønneuken for kristen enhet.

Jeg kjenner en stadig større tvil overfor denne bønneuken.

Da den begynte, for rundt et halvt hundre år siden, innebar den et fremskritt, en åpning. Den førte litt etter litt til et nytt kirkelig følelsesleie: Kristne i andre kirkesamfunn var ikke lenger først og fremst kjettere som skulle bekjempes og unngås. Det ble naturlig å kalle dem brødre og søstre og behandle dem som det. Lenge kunne jeg ærlig glede meg over fremskrittene. Nå er den sterkeste følelsen en annen: Jeg skammer meg.

Jeg skammer meg over at vi ikke er kommet lenger, at vi praktisk talt har gjort stopp et godt stykke fra mål. Og jeg minnes en episode som for alltid er etset inn i mitt hjerte: Det var ved vår tids Uppsalamøte, 1968, da Kirkenes Verdensråd feiret avslutningsgudstjeneste i domkirken. I midtgangen, på vei ut, havnet jeg ved siden av monsignore Charles Møller fra Troskongregasjonen, belgisk prest og kulturpersonlighet som Paul VI hadde plassert der i et forsøk på å reformere embedsverket. Vi hilste på hverandre, og jeg så at ansiktet hans var vått av tårer. Det var ikke rørelsens tårer, det var fortvilelsens. "Ja, nå ser De hvilken tilstand jeg er i," sa han. "Hvordan er det mulig at vi har kunnet holde på slik i tiår etter tiår og ikke være kommet lenger?"

Økumenene svarer: "Vi er faktisk kommet ganske langt, man må være tålmodig." Splittelsen en en alvorlig synd, og når det gjelder denslags, pleier kirken ellers ikke mane til tålmodighet, men snarere

til umiddelbar anger og bot. Men her skal vi være tålmodige og vente på at eksperter og diplomater kommer overens i forhandlinger som allerede har pågått i tre kvart hundre år.

Hva er det egentlig som skiller oss? Først og fremst den nedarvede guttekrangel om "hvem av dem som skulle regnes som den største" som utbrøt mellom disiplene, og som siden har pågått ufortrødent mellom deres etterfølgere. Som om ikke Jesus én gang for alle hadde avvist selve problemstillingen som verdslig og profan, og innskjerpet at i hans etterfølgelse kommer den første sist, og storebror tar lillebrors plass.

Men er vi ikke også adskilt i troen? Selv her skulle svaret være enkelt, om man ville ta det til seg. Vi bekjenner alle apostlenes tro - den rakk for den udelte kirke som derved proklamerte sin identitet. Hvorfor skulle den ikke holde for oss? At vi har avvikende tros lærer - altså varierende tolkninger av den samme tro som vi bekjenner - burde ikke være noen årsak til brudd, splittelse og synd. Først når vi fordømmer andres tolkninger, først når vi setter oss til doms over vår bror og støter ham bort, begynner synden.

Hver kirke har i sin tradisjon en hellig arv som må respekteres. Tradisjonen er resultatet av denne kirkens kamp med de livsviktige spørsmål som den er blitt stilt overfor i historiens løp. Derfor hverken kan den eller har den lov til å fornekte eller svikte den. Den er ment å være dens bidrag til den samlede kristenhets troserfaring, i samme

grad som andre kirker kan dra nytte av den. Det kan være spørsmål om stadier i utviklingen: Det som på et visst tidspunkt synes å være ufor- enlig, kan lenger fremme, fra en ny synsvinkel, bli til fordypet innsikt.

En ting har teologien alltid visst: at den aldri kan få viten om og uttrykke hele sannheten om Gud. Høyet opp, eller dypest inne, finnes en sfære av blendende lys dit intet øye når. Der bor Gud, og i ham forenes motsetningene, sa Nikolaus Cusanus, som visste at den menneskelige tanke aldri når lenger enn til *docta ignorantia*, visdommens ikke-viten.

Jeg er overbevist om at vi nå er nådd så langt vi kan komme ad diplomatiske veier. Det det nå gjelder, er å gjøre alvor av omvendelsen og endelig slutte å forhindre oppfyllelsen av Jesu høytidelige bønn til sin Far kvelden før sin lidelse: at vi, hans disipler, alle skal være forenet til ett slik Jesus og hans Far er ett, så *verden kan tro*.

Vi har fordømt og bannlyst hverandre. Vil vi lytte til Kristus, må vi snarest forsones. Det innbærer at vi høytidelig tar tilbake og annullerer alle forbannelser, rekker hverandre hendene og går frem til alteret sammen. Først etterpå, når vi på denne måten har bannlyst våre egne dommer, kommer Den Hellige Ånd til å fylle oss slik at vi virkelig kan forstå hverandre.

OL post festum.

Ifølge Arbeiderbladet var OLs første vinner Bentein Baardson (regissør av åpningsseremonien), OLs uheldigste moskusoksen på Dovrefjell (som kolliderte med NSBs OL-tog og endte på middagsbordet til Arne Brimi), OLs tommeste fyllearesten i Lillehammer (et par overtørste, et par lometyver og ikke en eneste Mossad-agent),

mens OLs minst litterære var Kjell Kristian Rike, Jon Herwig Karlsen og Svein Pettersvold (alle tre var skjønt enige om at det var George Bernard Shaw som sa "ryktene om min død er betydelig overdrevet". Det som sa det, var Mark Twain.)

Vi tar med "Dagens Dessert" i Dagbladet, servert av Arne Skouen: Damen som spør foran Sigrid Undsets Bjerkebæk: Er det her Margit Sandemo bor?

Og byr på følgende påtår for egen regning: The Sunday Times meldte i sitt OL-ekstra at "de populære OL-maskottene Kristin og Håkon er hentet fra norsk folklore"! Undres hva fruene til Bjerkebæk ville sagt til denslags folkeopplysning? Hun hadde mer sans for humor og den gode replikk enn mange er klar over!

Geir Winje: Djevelen danser?

25

I "Djevelen danser" forsøker Karl Milton Hartveit å veilede norske lesere gjennom det villniset av okkulte og satanistiske sekter og bevegelser som etter hvert er blitt synlig også i Norge. Med utgangspunkt i "Greven", kirkebranner og lignende mediaoppslag, forsøker han også å nyansere mellom ulike former for moderne okkultisme, en nyansering som hverken avisene, politiet eller representanter for ulike kirkesamfunn har vært opptatt av.

Kort sagt deler Hartveit de moderne hekser, ritualmagikere og djeveldyrkere i to grupper, og han velger å benytte *etiske* kriterier i sin vurdering.

På den ene siden finner vi moderne hekser og okkultister som i egne øyne samarbeider med de positive kreftene i menneskesinnet og tilværelsen forøvrig, i Norge først og fremst representert ved en håndfull "sirkler" i *wicca*-bevegelsen. Hartveit forsøker å påvise både hvordan disse gruppene arbeider, og hvilken ideologi eller teologi de forfekter.

De moderne heksebevegelsene går gjerne under fellesbetegnelsen *nypaganisme*, og kan altså sees på som et forsøk på å vinne tilbake en før-kristen, rituelt forankret livsinnstilling, der det forventes en sunnere og mer bevisst holdning til naturen, kroppen, seksualiteten, de psykiske krefter og andre livsområder som kirken anses for å ha undertrykket gjennom århundrer.

En interessant og - i motsetning til Hartveits bok - *selvopplevd* beretning om ulike heksebevegelser i USA, er Jone Salomonsens "Når Gud blir kvinne". Forfatteren har teologisk bakgrunn og forsøker, i tillegg til å presentere ulike rituelle

bevegelser, også å forklare hvordan deltagelsen i disse *oppleves*. Boken er rettet mot et norsk publikum.

Salomonsen og Hartveit er begge positive eller aksepterende i sin holdning til "de nye heksene". Salomonsen fordi hun anser ritualmagisk virksomhet som rett og slett sunt, kanskje særlig for kvinner, som i vårt moderne vestlige samfunn er dømt til å leve på menns premisser, det være seg i kirken eller i arbeidslivet. Hartveit benytter seg som sagt av en humanistisk norm i sin vurdering: Så lenge paganistene ikke dyrker ondskap, må de i religionsfrihetens navn få bidra til det religiøse mangfoldet som etter hvert vokser frem.

På den annen side skiller Hartveit ut de moderne djeveldyrkerne, som han vurderer som en potensielt skadelig retning både for samfunnet og for den enkelte utøver. Årsaken til denne vurderingen er bl.a. det bevisste bruddet med grunnleggende etiske normer; som han mener kjennetegner moderne satanister.

Hartveits styrke er hans innsikt i den europeiske okkulte tradisjon, som han i boken populariserer og benytter som et "bakteppe" for pre-

sentasjonen av de to moderne okkulte retningene: heksene og satanistene. Det er også prisverdig at han vektlegger ulikhetene mellom disse bevegelsene, i motsetning til media, som i sin tur påvirker både kirken og andre. Svakheten ved boken er en viss avstand til disse bevegelsene. Tross Hartveits bakgrunn som antroposof, eller kanskje nettopp derfor, makter han ikke å gi leseren et fullgodt bilde av hva som egentlig oppleves av de stadig flere som i fullt alvor forsøker å gi livet et nytt innhold gjennom bl.a. ritualer.

I motsetning til Salomonsen har Hartveit skrevet en bok der innlevelse er erstattet med populariserte kunnskaper, intervjuer og et forsøk på en vurdering, en bok for alle som tror at "hekser" er djeveldyrkere, eller at "ungdomssatanismen" er en overfladisk og forbigående motesak.

Karl Milton Hartveit:
DJEVELEN DANSER
Satanisme, magi, okkultisme
Gyldendal 1993

Hva er viktigst - for barna?

"Jeg har arbeidet med mange småbarn som har mistet en av foreldrene sine," sier Eivind Blikstad, forfatter og terapeut. "Til dags dato har jeg aldri opplevd at et eneste barn er takknemlig for at mor alltid holdt vinduene rene for spindeltev, og at far passet på å føre en velpolert bil til enhver tid."

NATIONEN

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75

Gavekonti:

Postgiro: 0814 5 00 40 64 - Bank: 7041.05.13976

26

Dordi G. Skuggevik:

DEN FATTIGE GUD - en juleplate som ikke rakk fram.

Mens presidenten bombarderte parlamentet i Moskva, satt den gamle sosialist Edvard Hoem lenger borte i byen og skrev salmer - i oktober - 93.

Tonesetteren Henning Sommerros idé hadde vært å la Hoem skrive salmene "on location" i Novgorod, tonesette dem og spille dem inn "instant" på stedet. I mangel av orgel og tid, endte gruppen opp i Allehelgenskirken i Moskva, orgelet ble erstattet av det russiske koret "Voskresenije", og Sommerros nye funn fra Det Norske Teatret, Hildegun Riise, støttet av luttspilleren Ingolf Olsen, ble lagt over døningene av de mektige russiske stemmene.

En del av salmene til Hoem var nok da allerede skrevet og tonesatt i Norge, som f.eks. "Den fattige Gud" - som er tidligere utgitt, men som her har gitt navn til platen, i nytt arrangement.

Denne anmelder hørte intensivt på platen med høretelefoner tre ganger i løpet av helgen som fulgte innkjøpet. Hver gang ble en grepet til tårer. Platen ble etterpå brukt i to kristendomstimer i den norske skole, og etter siste sang var 17 barn fra 9 til 11 år helt stille i 25 minutter - mens de skrev ned siste vers. Ingen brøt stillheten før de var ute av klasserommet....

Det er først og fremst Hoems utrolig enkle, men sterke tekster som griper, de er dype og dypt for-

stått. Det er meget overraskende hvordan en mann som Hoem - fra hans generasjon, har vært i stand til å gripe kjernen i kristendommen og sette den inn i vår generasjons språk og virkelighet.

Henning Sommerros store evne til å trekke essensen ut av en tekst og omsette den i musikk, har gjort ham til en ledende teaterkomponist og tonesetter av dikt. Han er like klar og enkel som Hoem - han lar den enkle ukunstlete unge kvinnestemmen stå som på en bro over det tunge havet som hiver sitt åndedrett under hennes klare lyse diksjon i en fullstendig ujalte måte å synge på, med luttens enkle glitter omkring.

Undertegnede ble sterkt grepet av Hoem/Sommerro i stort operaformat i reformasjonsoperaen "Lucie" på Steinviksholm ved Olsok i fjor, men de griper like sterkt i denne formen som er enklere enn det vi ellers kaller "kammerkunst" til vanlig - men som evner å bli "de profundis" - ikke bare i kraft av de bunnløse dypene i russiske bassrøster - men i kraft av sin enkelhet som skjærer ned til benet i ett kutt.

Læreren sa til barna: Hvis dere vil koke ned hele Bibelen og hele kristendommen til en lapp dere kan holde i hånden - så skriv dette -

*Kom, la oss elske kvarandre,
og drive all redsle ut.*

*Den som er utan kjærleik
kan aldri bli kjend med Gud.*

*Kjærleikens himmelgåte
femner den vide jord.*

*Mennesket kan ikkje elske Gud
før mennesket elsker sin bror.*

DEN FATTIGE GUD
Kirkelig Kulturverksted/Aschehoug

Den hellige messe - en veiledning for barn og ungdom St. Olav Forlag 1993

Så har vi endelig fått en messebok for barn og ungdom på norsk! Og en vakker bok er det blitt, i et lite, hendig format og med mange flotte fargebilder. For å holde oss til det ytre litt til: Den kraftige papirkvaliteten og det glatte omslaget gjør dette til en barnevennlig bruksbok som tåler å bli håndtert av hender som ikke alltid er like forsiktige eller like rene. De mørke fargene på omslaget gir imidlertid boken et litt trist utseende som ikke virker særlig appellerende på barn.

Billedstoffet består av fotografier som dels har direkte tilknytning til messen, dels dreier det seg om "religiøse bilder", hovedsakelig kirkekunst. Fordi dette er en bok beregnet på barn, er det fint at barn (ministranter) er med på mange av fotografiene. Som illustrasjon til de ulike leddene i messen, fungerer imidlertid ikke alle bildene like godt. Rent pedagogisk er det for eksempel viktig at omtale og bilde er plassert på samme side, slik at barna ser det de leser om.

Når bildet av presten som løfter hostien er plassert ved siden av *sanctus*, mens innstiftelsesordene først kommer på neste side, virker dette forvirrende. Teksten som står under enkelte av bildene har ikke alltid noe å gjøre med det bildet faktisk viser, og det reduserer barnas evne til å oppfatte det budskapet som formidles. Billedutvalget forøvrig virker noe tungt og gammeldags i en messebok beregnet på barn. Det hadde

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring

til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

Brian McNeil: ILA in memoriam 27

også vært ønskelig med nærmere opplysninger om disse bildene, for eksempel bak i boken.

Innholdsmessig er boken delt i tre deler: bønnen, den hellige messe og forsoningens sakrament.

Bønneutvalget er tradisjonelt, og en del av de bønnene som er valgt ut, er ikke spesielt lette å forstå for barn. Noe uventet er det at vi blant et fåtalls bøner finner den apostoliske trosbekjennelse, samt "Bønn til verneengelen".

Gjennomgangen av messen inneholder en del vanskelige begreper som burde vært forklart, som *patene*, *hostie* og *prefasjon*. En litt moraliserende pekefinger er av og til plagsomt merkbar: "Du svarer med tydelig stemme: Amen." Formuleringen "Ved kommunionen skal du gi deg til Jesus", røper likeledes en måte å formidle troen på som samsvarer dårlig med innholdet i det som formidles. De teologiske formuleringene skal ikke vurderes her. Men når det i forbindelse med skriftemålet heter at: "Du tar imot boten for å sone dine synder", er man vel på tvisom teologisk grunn. Denne tredje delen er preget av til dels svært vanskelig språkbruk, som selv voksne vil ha problemer med å forstå. En setning som "Presten minner deg om at en kristen ved botens sakrament tar del i Kristi død og oppstandelse, og at ditt liv blir fornyet ved påskemysteriet", burde ikke sluppet inn i en messebok for barn.

Ustø tegnssetting og noe vakling ved bruk av stor forbokstav er for småting å regne. Men man ville vente å finne opplysninger om hvem som er ansvarlig for utvalget av tekst og bilder.

Alt i alt et positivt initiativ, men den pedagogiske tilretteleggingen av stoffet burde vært bedre gjennomtenkt. AMH

Inger Louise Abrahamsen var født i Oslo i 1903. Hun studerte kunsthistorie og debuterte med opplesning av dikt, arbeidet for NRK radio med hørespill og barnetimer. Hun kom til Hamar i 1945 og arbeidet som journalist i Hamar Stiftstidende frem til 1970. Hennes petittedikt under signaturen ILA samt anmeldelser og andre kommentarer under signaturen Paprika ble skattet av leserne, og det er meget gledelig at noen av hennes dikt ble utgitt i bokform i 1992 under tittelen "Grip dagen" (muntret anmeldt i St. Olav Tidsskrift). Hun døde i Hamar den 22. januar 1994.

Vi ærer ILA for hennes kulturelle innsats. Hun beriket mange mennesker ved det hun skrev. Andre, som kjente henne i hennes gullalder - "in her prime", som vi sier på engelsk - kan gjøre dette bedre enn meg. Siden jeg kjente henne som hennes sogneprest i noen år mot slutten av hennes liv, vil jeg forsøke å hedre hennes minne ved å si noe om henne som troende menneske, som katolikk.

ILA konverterte hos msgr. Henrik Irgens i Oslo i 1938 og bodde deretter på Katarinahjemmet. Hun var en del av det rike katolske liv som fikk utfolde seg i krigstidens Oslo. Hun var medlem av Katolsk Studentlag, som ble opprettet i Oslo 1939, og bidro med mange artikler til tidsskriftet St. Olav.

Hun var medlem i St. Torfinn menighet i Hamar i nesten 50 år, vel den som var aktiv i denne menighet lenger enn noen annen. Slik var hun på en måte den personifiserte tradisjon i St. Torfinn menighet. Jeg hadde alltid glede av å snakke med henne om det hun hadde opplevd. Hun var et vitne, en som forbandt den katolske nåtid med en fortid som er nesten ukjent for de fleste som i dag fyller kirkebenkene i St. Torfinn hver søndag.

Da ILA kom til Hamar, var det meget få katolikker i menigheten. Det

krevde stor trofasthet å fortsette søndag etter søndag å komme til messen i et lite stimulerende miljø. Det krevde en dyp kjærlighet til kirken. ILA var aldri ukritisk, og hennes fromhet var alt annet enn sentimental. Det var en kjærlighet til kirken som hadde stått sin prøve i denne menighet, hvor hun var aktiv kirkegjenger i 50 år.

Dagens menighet bygger på den trofasthet og kjærlighet som ILA og andre - ikke minst søstrene - viste i så mange år.

"Vær tro til døden," sier Jesus i Johannes' Åpenbaring, "så skal jeg gi deg livets krone" (2,10). Vi tror at dette løfte nå går i oppfyllelse for ILA. Den kristne tro gir oss ingen løfter om å bli spart for savn og smerter her på jorden. Men Kristi oppstandelse gir oss et håp om et evig fellesskap med Gud, der vi skal finne lindring og helbredelse for vår jordiske lidelse. "Jeg skal gi deg livets krone," sier Jesus. ILA var alltid elegant, det ikke er vanskelig å forestille seg henne med en krone på hodet!

Vi takker Gud for den gave han gav oss i ILA. Som avslutning et av hennes små dikt, en formaning, men samtidig en oppmuntring fra ILA til oss.

*Taushet er gull.
Men taushet
kan myrde
øke et åk
med enda
en byrde.*

*Taushet kan være
den jernskodde
hel.
Taushet kan tie
et hjerte
ihjel.*

Liturgisk kalender

MARS

(Se Norske Tidebønner for de enkelte dager i den stille uke)

27. **Palmesøndag.**
Palmevigsel: Mark 11,1-10 el. Joh 12,12-16
Messen: Jes 50,4-7, Fil 2,6-11, Mark 14,1-15,47
28. Jes 42,1-7, Joh 12,1-11
29. Jes 49,1-6, Joh 13,21-33,36-38
30. Jes 50,4-9, Matt 26,14-25
31. **Skjærtorsdag.**
Oljevigselsmessen: Jes 61,1-3.6.8-9, Åp 1,5-8, Luk 4,16-21
Påskens hellige Triduum begynner
Aftenmesse til minne om Herrens nattverd: 2 Mos 12,1-8,11-14, 1 Kor 11,23-26, Joh 33,1-15

APRIL

1. **Langfredag**, (faste og abstinens),
Ingen messe, men feiring av Herrens lidelseshistorie: Jes 52,13-53,12, Hebr 4,14-16.5.7-9, Joh 18,1-19,42
2. Ingen morgenmesse.
Påskennatt:
1 Mos 1,1-2,2, 1 Mos 22, 1-18, 2 Mos 14,15-15,1. Jes 54,4-14, Jes 55,1-11, Bar 3,9-15.32-4,4, Esek 36, 16-28, Rom 6,3-11, Mark 36,1-8
(Tidebønner i påskeuken som for 1. påskedag i Norske Tidebønner)
3. **1. Påskedag.**
Apg 10,34.37-43,
Kol 3,3-4 el. 1 Kor 5,6-8,
Joh 20,1-9 el. Mark 16,1-7
Kveld, alternativt evangelielesning:
Luk 24,13-35
4. **2. påskedag.**
Apg 2,14,22-32, Matt 28,8-15
5. Apg 2,36-41, Joh 20,11-18
6. Apg 3,1-10, Luk 24,13-35

Påsegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse. Festen til minne om Jesu nadverd.*
Langfredag: kl. 15.00 *Korsveiandakt.*
kl. 19.00 *Pasjons gudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 22.00 *Høymesse. Vigsel av påskelys og dåpsvann.*
1. påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. påskedag: kl. 11.00 *Sangmesse.*

ASKIM

Mariakapellet, Roald Amundsensgt. 4
Palmesøndag: kl. 12.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 16.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 16.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 18.00 *Påskevigilien.*
1. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*
2. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*

BERGEN

St. Pauls kirke, Christiesgt. 18
Palmesøndag: kl. 9.30 *Messe.*
kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel.*
kl. 13.00 *Messe.*
Mand., tirsd., onsd.,
i den stille uke. kl. 18.00 *Skriftemål.*
kl. 19.00 *Messe.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Høymesse.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 12.00 *Velsignelse av påskemat.*
kl. 23.00 *Påskevigilien.*
1. påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 13.00 *Messe.*
kl. 17.00 *Messe.*
2. påskedag kl. 11.00 *Messe.*
Messor og andakter på andre språk kunngjøres internt.

DRAMMEN

St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1
Palmesøndag: kl. 09.00 *Fromesse.*
kl. 11.00 *Høymesse med vigsel av palmegrener*
kl. 18.00 *Messe, etterpå tilbedelse.*
Skjærtorsdag: kl. 15.00 *Korsveiandakt, deretter gudstjeneste.*
Langfredag: kl. 12.00 *Velsignelse av påskemat.*
Påskeaften: kl. 21.00 *Feiring av vigilien til minne om Herrens oppstandelse*
1. Påskedag: kl. 09.00 *Fromesse.*
kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
kl. 16.30 *Messe i Kongsberg.*

FREDRIKSTAD

St. Birgitta kirke, St. Josephsgt. 17
Palmesøndag: kl. 10.00 *Høymesse.*
kl. 18.00 *Messe.*
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagsliturgi. Økumenisk korsvandring i byen.*
Påskeaften: kl. 19.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 10.00 *Høymesse.*
kl. 18.00 *Messe.*
2. Påskedag: kl. 10.00 *Høymesse.*

HALDEN

St. Peters kirke, Kristian Vs plass 1
Palmesøndag: kl. 12.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 15.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 15.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 12.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 12.00 *Messe.*

HAMAR

St. Torfinns kirke, Torvgt. 113
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 17.30 *Høymesse og fotvasking.*
Langfredag: kl. 15.00 *Gudstjeneste.*
Påskeaften: kl. 22.00 *Påskevigilie.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*
2. Påskedag: kl. 18.00 *Messe.*

HØNEFOSS

St. Teresia kirke, Vestemgr. 5 B
Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Messe.*
Langfredag: kl. 15.00 *Langfredagsliturgi.*
Påskeaften: kl. 21.00 *Messe.*
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse med vigsel av ild, påskelys og vann.*
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

KRISTIANSAND

St. Ansgar Kirke, Kirkegt. 3

Palmesøndag: kl. 11.00
kl. 13.00

Høymesse.
Messe på vietnamesisk

Skjærtorsdag: kl. 19.00
Langfredag: kl. 18.00

Fellesfeiring av Herrens Natverd.
Langfredagsliturgi

Påskeaften: kl. 20.00
1. Påskedag: kl. 11.00

Påskevigilie.
Høymesse.

2. Påskedag: kl. 11.00

Festmesse.
Sangmesse.

LARVIK

St. Frans' kapell, Åsvn. 2

Palmesøndag: kl. 10.00

Høymesse med palmevigsel

Skjærtorsdag: kl. 17.00

Høymesse - etterfølgende agapemåltid

Langfredag: kl. 15.00

Langfredagsliturgi

Påskeaften: kl. 21.00

Påskevigilie

1. Påskedag: kl. 10.00

Høymesse

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3 A

Palmesøndag: kl. 18.00

Høymesse

Skjærtorsdag: kl. 20.30

Messe.

Langfredag: kl. 18.00

Gudstjeneste.

1. Påskedag: kl. 18.00

Høymesse.

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1

Palmesøndag: kl. 09.00

Ottemesse.

Skjærtorsdag: kl. 19.00

Høymesse - Palmevigsel, prosesjon.

Langfredag: kl. 15.00

Høymesse.
Pasjons gudstjeneste.

Påskeaften: kl. 23.00

Påskevake.

1. Påskedag: kl. 10.30

Høymesse.

2. Påskedag: kl. 10.30

Høymesse.

MOSS

St. Mikael kapell, Ryggevn. 24

Palmesøndag: kl. 10.00

Høymesse.

Skjærtorsdag: kl. 19.00

Messe.

Langfredag: kl. 19.00

Messe.
Langfredagsliturgi.

Påskeaften: kl. 21.00

Påskevigilie.

1. Påskedag: kl. 10.00

Høymesse.

2. Påskedag: kl. 17.00

Messe.

kl. 10.00

Messe.

OSLO

St. Olav Domkirke, Oslo

Palmesøndag: kl. 09.30

Messe.

kl. 11.00

Palmevigsel ved kapellet på Vår Frelzers Gravlund sammen med Gml.

Aker menighet. Prosesjon og høymesse.

kl. 14.30

Messe på spansk.

kl. 16.00

Messe på kroatisk.

kl. 18.00

Palmevigsel og messe på engelsk.

Tirsdag 29/3: kl. 19.00

Høymesse med vigsel av de hellige oljer.

Skjærtorsdag: kl. 15.00

Høymesse på vietnamesisk.

kl. 18.00

Høymesse. Tilbedelse til kl. 22.00.

Langfredag: kl. 15.00

Langfredagsliturgi.

kl. 17.00

Langfredagsliturgi på vietnamesisk.

Påskeaften: kl. 11.00

Velsignelse av påskemat.

kl. 19.00

Påskeliturgi på vietnamesisk.

kl. 23.00

Påskennattsliturgi.

1. Påskedag: kl. 09.30

Messe.

kl. 11.00

Høymesse.

kl. 13.00

Messe på ungarsk.

kl. 14.30

Messe på spansk.

kl. 16.00

Messe på kroatisk.

kl. 18.00

Messe på engelsk.

2. Påskedag: kl. 11.00

Høymesse.

kl. 13.00

Messe på polsk

kl. 18.00

Messe på engelsk.

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

Palmesøndag: kl. 09.35

Fromesse.

kl. 11.00

Familiemesse med vigsel av palme grener og prosesjon.

Skjærtorsdag: kl. 19.00

Høymesse til minne om Herrens natverd - Fotvasking. Etter messen

agapemåltid.

Langfredag: kl. 17.00

Langfredagsliturgi, lidelseshistorien.

Påskeaften: kl. 22.45

Påskennattsfeiring.

1. Påskedag: kl. 9.35 kl. 11.00

Høymesse.

2. Påskedag: kl. 11.00

Messe.

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15

Palmesøndag: kl. 11.00

Høymesse med palmevigsel og prosesjon.

Onsdag før

Skjærtorsdag: kl. 20.00

Matutin.

Skjærtorsdag: kl. 09.00

Laudes.

kl. 18.30

Høymesse.

7. Apg 3,11-26, Luk 24,35-48

8. Apg 4,1-12, Joh 21,1-14

9. Apg 4,13-21, Mark 16,9-15

10. **2. Søndag i fastetiden.**

Apg 4,32-35, 1 Joh 5,1-6,
Joh 20,19-31

11. Stanislaus, biskop og martyr.

Apg 4,32-31, Joh 3,1-8

12. Apg 4,32-37, Joh 3,7-15

13. Martin I, pave og martyr.

Apg 5,17-26, Joh 3,16-21

14. Apg 5,27-33, Joh 3,31-36

15. Apg 5,34-42, Joh 6,1-15

16. Magnus, martyr. Apg 6,1-7,

Joh 6,16-21

(Norske Tidebønner - uke 2)

17. **3. søndag i påsketiden.**

Apg 3,13-15.17-19, Joh 2,1-5,
Luk 24,35-48

18. Apg 6,8-15, Joh 6,22-29

19. Apg 7,51-8,1, Joh 6,30-35

20. Apg 8,1-8, Joh 6,35-40

21. Anselm, biskop og kirkelærer.

Apg 8,26-40, Joh 6,44-51

22. Apg 9,1-20, Joh 6,52-59

23. Georg, martyr. Apg 9,31-42,

Joh 6,60-69

(Norske Tidebønner - uke 3)

24. **4. søndag i påsketiden.**

Apg 4,8-12, 1 Joh 3,1-2,
Joh 10,11-18

25. Markus, evangelist.

1 Pet 3,5-15, Mark 16,15-20

26. Apg 11,19-26, Joh 10,22-30

Bønnens apostolat

i april:

At prestene alltid må minnes sin innvielse til å være Guds menn, kalt til å være et broderlig eksempel for alle.

At Åndens trofaste gaver må hjelpe lokalkirkene verden over til modig å fremme troens sak.

Vi er i nærheten når du trenger oss

Sentrum 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo
Oslo Vest 50 00 30
Harbitzalléen 14
Oslo Øst 67 28 80
Grensesvingen 7
ved Fyrstikktorget

90 ÅR 1992

T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE AS

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: 22 30 04 16 - 22 30 84 53

	kl. 21.30	<i>Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene.</i>
	kl. 22.00	<i>Matutin.</i>
Langfredag:	kl. 09.00	<i>Laudes.</i>
	kl. 17.00	<i>Pasjonsgudstjeneste.</i>
	kl. 20.00	<i>Matutin.</i>
Påskeaften:	kl. 09.00	<i>Laudes.</i>
	kl. 23.00	<i>Påskevigilien.</i>
1. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
2. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Messe.</i>

Lunden kloster, Øvre Lunden 5

Palmesøndag:	kl. 10.00	<i>Palmevigsel og høymesse.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 18.00	<i>Høymesse.</i>
	kl. 21.00	<i>Lesning av Jesu avskjedstale. Tilbedelse til midnatt.</i>
Langfredag:	kl. 16.00	<i>Langfredagsgudstjeneste.</i>
Påskeaften:	kl. 23.00	<i>Påskevigilie med høymesse.</i>
1. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
2. Påskedag:	kl. 10.00	<i>Høymesse.</i>

PORSGRUNN

Vår Frue kirke, Olavsgt. 19

Palmesøndag:	kl. 11.00	<i>Palmevigsel og høymesse.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 18.00	<i>Høymesse. Tilbedelse.</i>
Langfredag:	kl. 15.00	<i>Pasjonsliturgi.</i>
Påskeaften:	kl. 20.00	<i>Påskevigilie.</i>
1. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
2. Påskedag:	kl. 13.00	<i>Messe på Rukan.</i>

STAVANGER

St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8

Palmesøndag:	kl. 09.30	<i>Messe på engelsk.</i>
	kl. 11.00	<i>Messe.</i>
	kl. 13.00	<i>Messe.</i>
	kl. 18.00	<i>Messe på fransk.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 17.00	<i>Messe på vietnamesisk.</i>
	kl. 19.00	<i>Messe.</i>
Langfredag:	kl. 15.00	<i>Pasjonsliturgi.</i>
Påskeaften:	kl. 21.00	<i>Messe.</i>
	kl. 23.00	<i>Påskennattmesse.</i>
1. Påskedag:	kl. 09.30	<i>Messe på engelsk.</i>
	kl. 11.00	<i>Messe.</i>
	kl. 13.00	<i>Messe.</i>
2. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Messe.</i>
	kl. 11.00	<i>Messe i Egersund. (Metodiskirken)</i>

TROMSØ

Vår frue kirke, Storgt. 94

Palmesøndag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 20.00	<i>Aftengudstjeneste.</i>
Langfredag:	kl. 17.00	<i>Langfredagsliturgi.</i>
Påskeaften:	kl. 21.00	<i>Påskennattfeiring.</i>
1. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Pontifikalmesse.</i>
2. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>

TRONDHEIM

St. Olav kirke, Schirmersgt. 1

Palmesøndag:	kl. 09.00	<i>Fromesse.</i>
	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 08.00	<i>Matutin og Laudes</i>
	kl. 19.00	<i>Høymesse og tilbedelse frem til midnatt.</i>
Langfredag:	kl. 08.00	<i>Matutin og Laudes</i>
	kl. 12.00	<i>Korsvei på vietnamesisk.</i>
	kl. 13.00	<i>Korsvei på tamil.</i>
	kl. 13.00	<i>Økumenisk korsvandring.</i>
	kl. 15.00	<i>Korsvei på filippinsk.</i>
	kl. 18.00	<i>Feiring av Herrens lidelseshistorie.</i>
Påskeaften:	kl. 08.00	<i>Matutin og Laudes.</i>
	kl. 23.00	<i>Påskennattsliturgi.</i>
1. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
2. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>

TØNSBERG

St. Olav kirke, Botnegt. 22

Palmesøndag:	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
	kl. 17.00	<i>St. Frans kapell i Larvik.</i>
Skjærtorsdag:	kl. 09.00	<i>Matutin og Laudes.</i>
	kl. 17.00	<i>Høymesse. Agapemåltid i menighetslokalet.</i>
	ca. kl. 19.30	<i>Lesning av Jesu avskjedstale til apostlene.</i>
Langfredag:	kl. 09.00	<i>Matutin og Laudes.</i>
	kl. 15.00	<i>Langfredagsliturgi.</i>
	kl. 17.00	<i>Langfredagsliturgi St. Frans kapell i Larvik.</i>
Påskeaften:	kl. 09.00	<i>Matutin og Laudes.</i>
	kl. 23.00	<i>Påskevigilie.</i>
1. Påskedag:	kl. 10.30	<i>Laudes.</i>
	kl. 11.00	<i>Høymesse.</i>
	kl. 17.00	<i>Messe St. Frans kapell i Larvik.</i>
2. Påskedag:	kl. 11.00	<i>Messe i Sandefjord.</i>

Neste nummer utgis 22. april. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

I forrige nummer nevnte vi noen titler av Thomas Merton, i dette nummeret tar vi med noen få bøker av og om cistercienserne.

Bernhard av Clairvaux: *Sermons on Conversion. A Sermon to Clerics. Lenten Sermons on the Psalm "He Who Dwells"*, lb. kr. 269.- 282 s.

B. Pennington: *The Cistercians*, lb. kr. 255.-.

J. France: *The Cistercian in Scandinavia*.

Forfatteren forteller den cistercienske historie i Skandinavia fra begynnelsen til reformasjonen, ib. kr. 471.- 577 s.

C. Cummings: *Monastic Practices*.— "Lesning av Skriften, liturgisk bønn, arbeide, stillhet, askese er direkte knyttet til vår søken etter Gud". hf. kr. 113.- 217 s.

Ed. E. Rozanne Elder: *Cistercians in The Late Middle Ages*, hf. kr. 75.-161 s.

SKANDINAVISKE NYHETER: Stinissen i nytt opplag: *Kristen dypmeditasjon*, hf. kr. 140.- 208 s.

Notto Thelle: *Ditt Ansikt Søker Jeg*. Tekster om tro. Boken beskriver troen som et stort landskap der man kan rette seg opp og puste fritt, hf. kr. 160.-129 s.

Gregorius av Nyssa: *Mose Liv*. Han stiftet sammen med Basilios den Store og Gregorius av Nanzianz gruppen som kalles de kappadokiske fedrene. Særskilt har Gregorius av Nyssa hatt stor betydning for den østlige kirkes tradisjon, hf.kr.117.-160s.

Vi har nå på lager den meget omtalte CD'en: **CANTO GREGORIANO** sunget av benediktinerne fra Santo Domingo de Silos. Dobbelt CD kr. 259. Kom innom og hør på vårt fine utvalg av kirkemusikk eller be om å få tilsendt musikkliste.

OBS: Nye åpningstider:

Mand-Fred.: 10.00-17.00.

Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over heie landet.

Nå får du alt i en bok. For første gang på 75 år gis de apokryfiske bøker ut i en samlet bibelutgave.

De apokryfiske bøker bygger på mange måter en viktig bro fra Det gamle til Det nye testamente. Bøkene omfatter forskjellige typer av litteratur som fortellinger, profet- og visdomsord, religiøse dikt og salmer, i levende norsk språk.

En god gave til en god venn.

KR. 295,-

Det Norske Bibelselskap

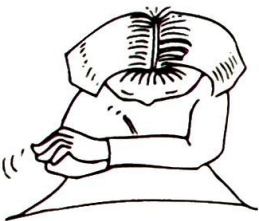
DU FÅR DEN HOS

**St.
OLAV**

BOKHANDEL A-S

AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO, TLF.: 22 20 72 48

Blikk
på tiden

En stemme er stilnet

Han er død. Dikteren Rolf Jacobsen. Han som var barn for lenge siden "i den store mahogniens tid" og var "reddest for buffeten". Som var født i Oslo - "på hjørnet av Teatergaten og Pilestredet" - men kom til Åsnes i Solør som seksåring, "alt det grønne, blomstene, det å vasse til knes i alt dette duftende som steg opp, høre fuglene, det var en ny fødsel". Hans diktning ble en pendling mellom disse to verdener, "den grønne, skaperverket, og den menneskapede, den grå", som han sa i et intervju i anledning sin 85-årsdag i 1992. Dobbelthet var det også i hans liv. Han levde, som pater Hallvard Rieber-Mohn en gang skrev, "et virtuost dobbeltliv mellom poesens tidløse kontemplasjon og 'historiens sekundviser': redaksjonen i en dagsavis".

Når Rolf Jacobsen sa skaperverket, var det ingen floskel. For han trodde på en skaper, denne mest oversatte av våre moderne poeter. Dikteren som blottla "telefonkablenes nervefibre", innviet oss i "byens metafysikk", kalte dynamoen "en gyger i fjellet som synger ensomme sanger" og minnet oss om "stillheten etterpå". Og advarte om at "maskinene flytter sulten bare noen trapper opp, nå sitter den i hjertet". Var 'grønn' dikter før slikt var oppfunnet, og skrev dikt "til jorden" - "med vennlig hilsen" fra oss som "gjør livet om til død hvor vi ferdes".

Han gjorde intet nummer av sin tro. Den, som kjærligheten, hørte til det han betraktet som sitt eget og

stort sett beholdt for seg selv, den var et rekkverk å holde seg i, "nesten det samme som et håp". De færreste visste vel at han hadde noe slikt, ble forbauset om de fikk vite han var katolikk. Men lenge før han tok oss med inn i "de store, meget gamle katedraler", hadde han selv gått inn i dem - og i den lille St.Torfinn-kirken på Hamar - for å bli. Det var i 1950 - et kvart århundre etter Sigrid Undsets konversjon. "For meg betydde det i den forbindelse ikke lite å lese Sigrid Undset," sa Rolf Jacobsen til pater Hallvard Rieber-Mohn i 1965. Pateren var på den tid redaktør av St. Olav og beretter at dikteren etter en opplesningskveld "lot seg tålmodig drive inn i et hjørne og utspørre over en kopp kaffe". Om sin konversjon hadde Rolf Jacobsen følgende å si: "Veien til Kirken tegner seg hos meg fra ungdommen av, den er en del av min livsorientering".

Så det er levd liv og intet program når vi her og der finner spor av tro i hans diktning, for "vi finner veier overalt og spor i hjertene og stier med lavmælt lys". Han er aldri påtrengende, ikke ute etter å forkynne eller omvende. Han er dikter, en som kaster lys over virkeligheten slik at vi kan se, en medvander som betrakter verden fra forskjellige synspunkter, "innimellom fra nedi gresset, må alltid ha med et dikt om det bittelille og skjøre, for å få perspektivet," som han sa i et intervju for noen år siden.

Med humor og vare antenner, skjevt smil og poengtert ironi bedriver Rolf Jacobsen sin tidsanalyse og sjelgranskning. Kryper under huden på oss. Sier ting til oss og om oss, tilsynelatende så enkelt og i forbifarten, men likevel så det søker i oss. Maler bilder vi ikke glemmer, og farer hvileløst opp og ned vårt lange land der "det meste er nord", og der "havet støper store hus og river dem ned igjen". Han tar oss med inn i

"bringebærtiden", når mjødurten tar over, "den rykende blomsten som kommer midtveis i sommeren lik et hemmelig presteskap med svingende røkelseskar langs diker og grøfter".

Som katolikk vet han at "langsom som stenene er Guds gjøren med oss".

Det var i februar, du døde, "i den vokshvite februar", måneden da solen igjen "kommer inn av døren med sine tuber og paletter" og "tørker sine pensler av på skyene - grønt, gult, rosa og fiolett". I år var den OL-måneden.

"Jeg er en gammel skiløper som ikke liker vinteren lenger," sa du til meg da jeg for noen år siden var gjest i ditt okergule hus nedved Mjøsa og ble skjemt bort med kake og vin og varm vennlighet i gyldne høsttimer. "Skulle vært dau for lenge siden," smilte du bak brillene. Du som skrev ungt selv da du var blitt gammel, men som lenge før stokken ble din følgesvenn, skrev noe av det vakreste som er sagt om gammelt folk i vårt land:

*De gamle
som blir seg selv igjen langsomt
og løses opp langsomt
som en røk, umerkelig går de over
i søvn
og lys.*

Nå er stemmen din stilnet. Den som leste dikt som ingen annen i vårt land. Som var ro og uro på samme tid, sev og sus. Som lignet den dype, malende fosseduren som både luller en inn og drar en videre, videre. . . Skjønt, helt stilnet er den ikke. Noen av oss, nei mange, har den ennå i øret. Og "de har meg på bånd og i boks," sa du hin høstdag på Hamar. "For ettertiden," sa du - med blink i øyet. Eller var det "en plutselig regndråpe"?

Observatoria